

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: — Aan onze leden in Oost-Indië. — Premie: Insulinde Kalender. — Javaansche Kunstavond. — De Indische Rijsttafel. — Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West”. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Nagekomen Berichten. — Berichten der Afdeelingen — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Ned. Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. Met pensioen. — Mutatiestaat van 11 tot 18 Febr. 1931.

Aan onze leden in Oost-Indië.

Onze hoofdvertegenwoordiger in O.-I. doet in zijn jaarverslag een somberen toon doorklinken op het stuk van ledenwerving en ook op dat der geregelde voldoening der contributiegelden.

Het Hoofdbestuur nam van een en ander, met leedwezen kennis en hoopt dat hierin spoedig verbetering moge komen.

Wij geven gaarne toe dat het lidmaatschap onzer Vereeniging, in Indië, niet die aantrekkelijkheid bezit, welke hier te lande de toetreding bevordert, het houden van lezingen enz. Wat evenwel ten gerieve onzer leden in Indië kan worden gedaan, zal geschieden. Bij het opnemen van stukken in het K. W. zal daarmede rekening worden gehouden, terwijl wij ons ten zeerste aanbevelen houden voor artikelen voor ons orgaan van hen die in de overzeesche gewesten verblijven, wat de saamhoorigheid ten goede komt.

Men veroorlove ons ten slotte de opmerking dat de aansluiting bij onze Vereeniging, en dus haren groei, een zaak is van groote beteekenis omdat daardoor de band tusschen Nederland en Indië weer nauwer aangehaald wordt. Wij doen derhalve een dringend beroep op allen die dit lezen om de Vereeniging Oost en West zooveel doenlijk te steunen.

HET HOOFDBESTUUR.

Premie: Insulinde Kalender.

Onder dankbetuiging aan hen, die wij voor het aanbrenge van een of meer leden, onze premie mochten aanbieden, zij thans ter algemeene kennis gebracht, dat alle kalenders uitgereikt zijn geworden.

HET HOOFDBESTUUR.

Javaansche Kunstavond

tot dank aan „allen”, die hebben bijgedragen in het Merapi-fonds.

Ruim 300 genoodigden hadden op Dinsdag 10 dezer gevolg gegeven aan de uitnoodiging tot bijwoning van den „Dankavond”, aangeboden door het Jav. Kunstgezelschap „Ardjoeno” aan „allen”, die hebben bijgedragen tot leniging van den nood tengevolge van de Merapi-uitbarsting.

Nadat tegen precies 8 uur bij gesloten doek door de gamelan een begroetingslied uitgesproken werd en een solo met koorbegeleiding eenige liederen had gezongen: „Rarejwo Sarogo”, „Dandang Goelo” en „Kinathie Sondhoong”, trad de leider Raden S. Hardjodiringgo naar voren, die in een keurige en gevoelvolle toespraak de aanwezigen welkom heette en het doel van het aanbieden van dezen Kunstavond uiteenzette, daarbij dank brengende aan allen, die bijgedragen hadden tot het bijeenbrengen van zulk een belangrijke som, alsmede aan diegenen, die de uitvoerders in staat hadden gesteld dezen avond te organiseren zonder al te groote financieele offers o.a. aan de vereeniging „Boeatan”.

„Er is een Hollandsch spreekwoord, aldus de heer Hardjodiringgo, dat zegt: in den nood leert men zijn vrienden kennen”.

Door deze ramp hebben wij onze vrienden leeren kennen, en wat meer zegt, vrienden van de daad, waarvan velen zelfs onbekend wenschten te blijven. Tot nog toe is er van de zijde van onze landgenooten nog geen woord van dank gehoord, maar deze bescheiden zwijgzame dankbaarheid, als ik haar zoo mag noemen, heeft ons leden van „Ardjoeno”; niet kunnen bevredigen. Wij voelden, dat er in iets te kort geschoten werd en daarom hebben wij getracht dit eenigszins goed te maken door U onzen bijzonderen dank te betuigen voor hetgeen U voor onze arme landgenooten gedaan hebt. Wij weten echter zeer wel, dat dit bewijs van dankbetuiging met de aanbieding van dezen Kunstavond niet veel beteekent tegenover hetgeen U voor onze arme landgenooten gedaan hebt. Doch laat ons deze welgemeende dankrede mogen eindigen met U te herinneren aan de woorden van een van Uw grootste dichters, Vondel: Men reken d'uitslag niet, maar tel het doel alleen”.

Na een korte inleiding begon daarna de demonstratie van de Wajang Koelit (het schimmenspel) met de lakon „Minto Rogo” — de zucht naar Volmaking.

De heer Hardjodiringgo bleek naast een vlot spreker ook een uitstekende „dalang” (vertoonster van het schimmenspel) te zijn. Wel is waar schonk hij „alleen” en „overal” op dit gebied geen volkomen bevrediging. Doch de wijze, waarop hij het eigenlijke schimmenspel vertoonde, het heeft voor die van den besten beroepsdalang niet onder te doen. Met gespannen aandacht, als gefascineerd, volgden de aanwezigen ± 1½ uur lang de demonstratie o.a. de strijd der Goden uit „Kaindraw” tegen het demonenleger, tusschen de held Ardjoeno en de onoverwinnelijke Nirwatokanestja, welke laatste ten slotte door Ardjoeno's pijl „paso pati” doodelijk werd getroffen. Af en toe hoorde men het storend, maar begrijpelijke gegichel van de vrij talrijke vertegenwoordigers van het Maleische ras, die in de zaal aanwezig waren. Want Hardjodiringgo bleek ook een groote dosis humor te bezitten, vooral bij de vertooning der drie dienaren van Ardjoeno: Semar, Garong en Petrook.

Na de pauze was de Wajang Wong aan de beurt. Opgevoerd werd „Perang Kembang”, letterlijk „Bloemen-oorlog”. Ook hier had Ardjoeno den strijd aan te binden tegen den woesten demon Mino Tjoewari, gedanst door Adie Koesoemo, waaruit hij opnieuw zegevierend te voorschijn treedt. Raden Hardjodiringgo gaf een waarlijk vorstelijke uitbeelding van de „Ardjoeno-figuur” met zeer fraaie dansen, terwijl ook de overige personen (b.v. de Krontjong-zanger!) voor een goede vertolking zorgden.

De programma's met explicaties, alsmede inhoud en tekst van het spel, die aan de bezoekers „als souvenir” werden aangeboden, zijn keurig en zeer artistiek uitgevoerd.

Resumeerende zijn wij tot de conclusie gekomen, dat deze kunstavond waarlijk een avond was van hoogstaand kunstgenot, zooals wij in den Haag maar weinig kennen, en bovendien willen wij met een enkel woord uitspreken onze groote waardeering over de sympathieke wijze, waarop dit kunstgezelschap onder de eminente leiding van Raden S. Hardjodiringgo heeft aangegrepen om, namens het Javaansche volk, dat tot dusverre had gezwegen, den dank te vertolken voor hetgeen het Nederlandsche volk in deze dagen voor de zoo zwaar getroffen in Midden Java heeft gedaan.

Voorwaar, „Ardjoeno” toonde daardoor een houding van „durf en sportiviteit”, „Ardjoeno” waardig!

De Indische Rijsttafel.

In den tijd, waarin de eerste Hollanders zich in Indië vestigden, waren levensmiddelen voor de spijskaart, waaraan zij in het moederland gewoon waren, ginds niet of bijna niet te krijgen. Men was dus aangewezen op hetgeen uit Holland werd aangevoerd; de gebrekkige transportmiddelen en de lange duur der reizen in die dagen, maakten het noodig de voor Indië bestemde etwaren deugdelijk te conserveeren: andere methoden dan rooken, zouten en drogen bestonden er niet en versche groenten voor de Europeesche tafel werden door den inlander niet gekweekt. Rijst kon men natuurlijk wel krijgen en deze werd dan ook door de blanken op hun menu gebracht. Zeer waarschijnlijk is men er geleidelijk tot overgegaan inlandsche toespijken er bij over te nemen; nu is de inboorling op het gebied van voeding zeer frugaal, wat men van Westerlingen niet kan zeggen. Wan-

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Weimarstraat 63, Den Haag

Telefoon 332739

In de onmiddellijke nabijheid van de tramlijnen 3, 5 en 12

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste

eischen van hygiëne en comfort

Zwembaden - Kuipbaden - Stortbaden

Stoom- en heete Luchtbaden

Zeezout-, Dennen-, Koolzuur- e. a. Baden

— Waterbehandeling — 5483

Leden van „Oost en West”.

Het aangewezen adres voor 1e kwaliteit **Melk en Melkproducten** is de N.V. Melkinrichting „DE NIEUWE LANDBOUW” 5443
DEN HAAG: SCHEVENINGEN:
N.W. Buitensingel 50 Wassenaarschestr. 127
Telefoon 333855. Telefoon 550363.

SCHRIJFMACHINES.

Nieuwe en gebruikte Schrijfmachines, ook Reismachines vanaf f25.— leveren wij met volledige garantie. — Alle reparaties, met origineele onderdeelen, vlug en billijk. — Verhuren van machines vanaf f7.50 per maand. 5582

AMERICAN TYPEWRITER TRADE
RIJSWIJKSCHEPLEIN 34a, DEN HAAG — TELEF. 114231

P. G. C. HAJENIUS

OPGERICHT 1826 5467
AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE
Rokin 92/96 Noordeinde 64

SIGAREN SIGARETTEN, TABAK

Fa. J. H. van Andel

Huishoudelijke Artikelen,
- Electrische Apparaten - 5432
Electro Vapour Radiatoren, G. E. Koelkasten
Willemsparkweg 30, Tel. 25882, A'dam Z.
Aanbevolen adres voor leden van „Oost en West”.

LOUIS KORIJN & Co.

Anno 1880 5516
Hoofdkantoor: AMSTERDAM, Heerengracht 418
Bijkantoor: 's-GRAVENHAGE, Mauritskade 1
Telefoon 115960 (3 lijnen)
Haagsche Beurs, Telefoon 110616

EFFECTEN - COUPONS

N.V. SCHMID'S Effecten- en Productenhandel
PLEIN 9, DEN HAAG
 Telefoon 112384, b. g. g. 772888. 5639
Directe lijn Amsterdamsche Beurs.
 Uitvoering van alle orders in EFFECTEN en PRODUC-
 TEN (Suiker, Katoen, Rubber enz.). — Speciale voor-
 lichtingsdienst Amerikaanse en Indische fondsen.
 NEW-YORK — LONDEN — CHICAGO — PARIJS
 Amsterdamsche Beursverbinding „MAHLER'S" Bank,
 — Heeregracht, Amsterdam. — Anno 1907 —

N.V. v. Vuuren's Handel-Mij
BRANDSTOFFENHANDEL
 Denneweg 67a Telefoon
 Den Haag 114427
 Wenscht ge te ontvangen te KWALITEIT
 Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en
 GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 114427

KAWEE'TJES

BREDA.

A. DE KONING & ZON - GINNEKEN
 — DESKUNDIGE TUIN-ARCHITECTUUR —
 AANLEG EN ONDERHOUD VAN TUINEN
 Rotstuinen — Borders — Flagstons Tuinpaden
 Artistiek Bloemwerk — Speciale Cacteeën Cultuur
MOLENSTRAA 9 5265 Telefoon 1499 (Breda)

Firma H. van Besouw
 MARKT 27. - Tel. 504. - BREDA.
 Oud solied adres voor 5545
Tropen Uitzetten.
 Vraagt prijscouranten of bezoek.

Tel. 1923 **TE BREDA** Tel. 1923
 is het van ouds bekende adres voor solide
Rolluiken, Jalouziën en Zonneschermen
Firma G. v. d. VELDEN
 Alle voorkomende reparatiën.
 Kantoor en Fabriek Haven 11—11a. 5548

FIRMA H. PUNT
 Haven 19. Telef. 344. **BREDA.**
Brandstoffenhandel. 5273

LEIDEN

Fijnstrijkinrichting „De Ozon"
 Hoogewoerd 70, LEIDEN — Telef. 2675
 Wascht en strijkt, Stoomt en verfit alles 5631

GROENTEN- EN FRUITHANDEL
J. G. VAN EVERT
 HAARLEMMERSTR. 265 - TELEF. 1909 - LEIDEN
 AANBEVOLEN ADRES VOOR LEDEN VAN OOST EN WEST 5507

PATHÉFOON RADIO
 MUZIEKHANDEL FIRMA J. VAN ZIJP & Zn.
 Haarlemmerstraat 299 - Telefoon 711
 Filiaal: Steenstraat 22 - Telefoon 2381 - Leiden 5508

AMERSFOORT

Stoomwasscherij „DE HOOP"
 (GEBR. NIEUWLAND) 5300
 Tel. no. 170. **AMERSFOORT.**
 Beveelt zich beleefd aan bij Indische Familien.

Fa. OOSTERVEEN
 Langestraat 42 — Telefoon 77
 Het meest gesorteerde Magazijn van: 5541
 KRUIDENIERSWAREN, COMESTIBLES, DELICATESSEN,
 FIJNE VLEESCHWAREN, INDISCHE ARTIKELN.

NIJMEGEN

FIRMA C. BORNEMAN
 Houtstraat 16. Tel. 1501. NIJMEGEN.
 Zadelmaker. Autobekleeder. Luxe Lederwaren.
 — Speciaal adres voor huthoffers — 5387

NIJMEEGSCHE 5388
CENTRAAL APOTHEEK, BROERSTRAAT 8.
 Geneesmiddelen. Toiletartikelen. Electriche
 Brillenslijperij. Elast. Kousen en Buikbanden.

FIRMA C. KNIJFF & ZOON
 KLEEDING NAAR MAAT
 JOHAN VIJGHSTRAAT 21 — TELEFOON 756
NIJMEGEN
 STALEN OP AANVRAGE 5334

ARNHEM

LUXE KOPER- EN TINWERKEN
 Firma J. GRUTTERINK, Rijnstraat 7
ARNHEM.
 Electriche Lampen en Luxe Huishoudelijke
 Artikelen. (5389) Telefoon 23529.

Maatschoenmakerij — Specialiteit in Rij-Kaplaarzen
G. FLIPSE & ZONEN - ARNHEM
 KONINGSTRAAT 10 TELEFOON 1483
 Magazijn van prima Schoenwerk.
 5203 Tevens Reparatie-Inrichting.

neer wij lezen, hoe onze voorvaderen konden festijnen en welke formidabele hoeveelheden, vooral van vleeschgerechten (maar ook van wijn en bier) zij bij hunne feestmaaltijden aan hunne ijzeren magen ter verwerking gaven, dan is het te begrijpen, dat het eenvoudige menu van den inlander hun maar matig kon voldoen, en dat dit meer en meer uitgebreid werd. Ten slotte is het optuigen van eene „Indische rijsttafel" dan ook eene zeer bewerkelijke en ingewikkelde zaak geworden. Een goed dozijn schoteltes op tafel is niets bijzonders; bij bijzondere gelegenheden, als de gastvrouw eens flink wil „uithalen" worden er nog heel wat meer den gasten aangeboden. En met de bereiding van al die heerlijkheden is haar naam gemoeid, want het is lang niet ieders werk. Het heet gewoonlijk: „die rijsttafel is door een volbloed inlandsche kokki of eene Indische dame klaargemaakt", maar dit zegt nog niets. Het is voor een Hollandsch menu toch ook geen waarborg van volmaaktheid, wanneer het door een volbloed Hollandsch keukenmeisje of eene echt-Hollandsche huisvrouw wordt toeberaid.

Men zoude wellicht denken dat het nuttigen van al dat lekkers geene „gebruiksaanwijzing" noodig heeft; geheel juist is dit echter niet. Zet een oningewijde zich aan tafel, dan ziet men hem gewoonlijk van alle op tafel staande schaaltes iets op zijn bord leggen, nadat daarop zijn portie rijst is gedeponerd; daarna roert hij met zijn lepel alles flink door elkaar tot een onoogelijke poespas (trouwens zóó doet ook menigeen die de rijsttafel al lang kent) zonder te bedenken dat al die toespizen niet elk afzonderlijk werden toeberaid, om er een ratjetoe van te maken.

Niemand zoude er toch aan denken om alles wat op een Europeesch menu prijkt dooreen te haspelen: soep, hors d'oeuvre, vleesch, visch, gevogelte, groenten, aardappelen, compôte, ijs, dessert, vruchten. Smakelijk is anders!

Bij de rijsttafel neme men eerst eene zekere hoeveelheid rijst op een diep bord; in een daarnaast geplaatst kommetje schept men de „sajor" (eene soort soep, waarover later); van de toespizen („santj-balan") wordt een weinig op den rand van het bord of op een kleiner bord er naast gelegd; daarna neemt men van iedere soort een weinig op zijn met rijst gevulden lepel, met gebruik tevens van eene vork en... geniet! Elke aanzittende krijgt eene met water gevulde kom naast zich, om daarin zijne vingers te reinigen, die men vuil maakt bij het kluiven — want aan de rijsttafel mag dit. Met de sajor doet men evenals met de sambalan, tenminste wanneer men eerstgenoemde niet al dadelijk over de rijst heeft gegoten, wat ook mag. Soms wordt na de rijsttafel nog wat Europeesch eten opgediend, bijv. een biefstukje met wat sla en gebakken aardappelen; maar na een rijsttafel in optima forma, die toch al zéér copieus is, wordt echter zoo'n aanhangsel wel héél machtig.

Velen meenen dat de Indische tafel eerst echt is, wanneer er zóóveel Spaansche peper bij gebruikt

wordt, dat de eter een gevoel krijgt alsof hij een pakje spelden in z'n mond heeft; dit is evenwel eene dwaling, die er menigeen van terugschrikt de proef met het Indische eten te wagen. Vindt men dit niet heet (pédés) genoeg, dan kan men dit verhelpen door toevoeging van de steeds aanwezige „sambal oelék" (waarover later).

Het is wel eigenaardig dat de rijsttafel in Indië lang niet meer zoo de hoofdrol op de etenstafel der Europeanen speelt als vroeger; geheel onverklaarbaar is dit niet: het is een der symptomen van de zich ginds meer en meer ontwikkelende evolutie en de zich gaandeweg voltrekende ver-Europeanisering. Maar daarbij komt dat de teelt van aardappelen en Europeesche groenten in de koele bergstreken, die zich in de laatste jaren sterk ontwikkelt, de huisvrouw in staat stelt meer het oog gericht te houden op een Westersche diët. Vleesch, hoewel de kwaliteit daarvan niet op dezelfde lijn staat als bij ons te lande, en visch in tal van variëteiten en vaak van superieur gehalte, zijn er overvloedig te krijgen, om van kip nog te zwijgen. Bovendien zorgen Europeesche conservenfabrieken, met hare meer en meer geperfectioneerde methoden ter bescherming tegen bederf er voor, dat de vrouw des huizes veel gemakkelijker dan vroeger mogelijk was, Europeesch eten aan haar gezin kan vóórzetten.

Intusschen zien wij het vroemde verschijnsel, dat, terwijl de rijsttafel in Indië in waardeering achteruitgegaan is, zij in Holland steeds meer aanhangers krijgt en dat niet alleen onder oud-gasten, maar ook onder een steeds stijgend aantal volbloed „tot-toks".

Met elk jaar komen, als slakken na een regen, meer Indische restaurants te voorschijn; het aantal winkels waar men alle benodigdheden voor Indisch eten kan koopen, wordt steeds grooter, evenals dat van dames die u een geheel menu kant en klaar thuis bezorgen.

Dat iemand die nooit in Indië geweest is, niet weet welke ingrediënten bij de bereiding van eene rijsttafel worden gebruikt, is begrijpelijk, maar ook in Indië konden wij meermalen opmerken, dat personen, die er al jaren lang aan hadden gesmuld, daaronder zelfs huisvrouwen, die uit gemakzucht de kokerij aan hun kokki overlieten, geen flauwe notie hadden van de bestanddeelen waaruit het eten wordt toeberaid. Het aantal hier van is verbijsterend groot; wilden wij ze alle opsommen en beschrijven, dan zoude een aanzienlijk deel van een nummer van dit blad gemakkelijk daarmede kunnen worden gevuld. Wellicht stellen de lezers er belang in, wanneer wij hieronder een en ander over dit onderwerp mededeelen.

Om te beginnen verdeelen wij de te behandelen stof in twee groote afdelingen, n.l. de benodigdheden van dierlijken oorsprong, en die welke het plantenrijk levert.

A Dierlijke grondstoffen:

Hiertoe behooren vleesch van rund, varkens (ook wilde: „tjelleng", Karbouwen (zeer goed van jonge dieren) herten, kippen, eenden, voorts eieren, visch garnalen, krabben, kreeften, inktvischjes (ikan tjemi-tjemi) ten slotte ook eene enkele keer vleesch van den „banteng" of wilde buffel, die in de wildernis leeft en waarop de jacht vrij gevaarlijk, maar door het uitmuntende vleesch loonend is; ziedaar eene ruime keuze.

Het rund-, varkens-, karbouwen- en bantengvleesch wordt of gewoon gebraden, of, wat de twee eerste soorten betreft, verwerkt tot gehakt, of, zooals het veelal in Indië heet: „frikadel". Van alle genoemde soorten en vooral van het vleesch van wilde varkens en herten, wordt „dèndèng" gemaakt: dit zijn dunne lapjes, die met een papje van verschillende kruiden besmeerd, in de zon gedroogd en in klapperolie gebraden worden. De terecht beroemde, zeer smakelijke „sératé" bestaat uit aan dunne bamboe-speetjes geregen stukjes vleesch, ook van kip, die eveneens met een mengsel van kruiden ingesmeerd, boven een houtskoolvuur worden gepoft. De „sambal-gòrèng-daging" en „oedang" sambal van gebraden vleesch, bestaat in stukjes vleesch, of in garnalen, die in eene saus van klapperolie, klappermelk (Santem) Spaansche peper, kruiden, „trassi" (een stijf deeg van gedroogde en met water en veel zout fijngestampte kleine vischjes of garnalen, dat in bijna alle toespizen wordt gebruikt) worden gebraden. Van diezelfde kleine vischjes en garnalen, maakt men ook „petis", eene soort Liebig-extract, een zeer stijf deeg, dat met een aantal zeer aromatische kruiden en Spaansche peper, een zeer smakelijke geurige sambal levert.

Eene zeer groote soort garnalen, van ruim een vinger lengte, wordt uit de schaal genomen, het vleesch met kruiden fijngehakt en weer in de schaal gedaan; en zóó gebraden; eene niet sterke soort, groote Spaansche peper wordt met een dergelijk mengsel gevuld en het geheel in klapperolie gebraden.

Van de gewone garnalen bakt men in eene soort beslag zeer smakelijke koekjes. De „Kroepoek" wordt gemaakt van vischjes of garnalen, die tot dunne plakjes gestampt, gedroogd en in olie gebakken worden, waarbij de plakjes zeer sterk opzwellen.

Waar zult gij Uw verlof doorbrengen?

Natuurlijk op de Veluwe!
Beschikbaar compleet gemeubileerde vrije
LANDHUISJES, 5059
met alle comfort en gemak. — Inlichtingen
Landgoed „REFUGIUM”, Elspeet. Tel. 3.

Ook in ons land heeft deze lekkernij zich al aardig ingeburgerd: in vele café's en sociëteiten krijgt de bezoeker ze bij zijn bittertje. Eene andere soort Kroepoek wordt geleverd door de binnenzijde van de huid van den karbouw. Ook deze dijt bij het braden sterk uit, en smaakt best.

Krabben (Kepiting) worden in de bekende kerrie gekookt of wel men verzamelt hun vleesch, hakt dit met wat kruiden fijn en vult met dit mengsel de schaal, waarin het gebraden wordt. Eene dergelijke bewerking geschiedt ook met kip, nadat de huid voorzichtig in haar geheel afgenomen is, die met het gehakte mengsel wordt opgevuld, dit is de z.g. „ajam-Kodok” (Kikker-kip). Overigens wordt deze in Indië onmisbare vogel op zeer verschillende manieren toebereid, (zij in zijn geheel, in eene uit allerlei kruiden bestaande dikke saus (ajam-koning) is gele kip, zoo gekleurd door curcuma) of in eene dergelijke saus, die door toevoeging van „tjerméh” of anders „blimbing” (beide zure vruchten) desnoods met „assém” (tamarinde) licht zuur gemaakt wordt. Dit heet „ajam ópor”, maar bij voorkeur wordt eend („bèbèk”) op deze wijze geprepareerd. Ook in stukken verdeeld en eenvoudig in klapperolie gebraden, verschijnt kip op tafel.

Van kippeneieren maakt men, hard gekookt en in vieren gesneden een sambal gòrèng; of wel men bereidt ze tot struif („dadar”). Een zeer smakelijk gerecht is de „Kapokòbèrto”, eene struif, gevuld met gehakt, gekruid vleesch, waarin wat „goelad-jawa” (arèn-suiker) en daarna gebraden. Eendeneieren worden gezouten, door ze flink te bekleeden met een papje van hout-asch en zout (dit is de inlandsche methode) of in pekkel. Ze worden hard gekookt gegeten.

Visch wordt hetzij eenvoudig gebakken of met verschillende sauzen van kruiden bereid. Veel gebruik wordt ook gemaakt van gedroogde visch (gèrèh) die in verschillende soorten uit Siam wordt aangevoerd, (o.a. „pèdah”), waar ook eene soort kruit („sèlor troeboek”) vandaan komt. Ook gedroogde garnalen („oedang-kring”) maken deel uit van het Indische menu.

Sommige vischsoorten worden, na met geurige kruiden te zijn besmeerd, gewikkeld in een versch pisangblad en daarna op een houtskoolvuur gepoft, („pèpèsan”), het blad geeft aan dit kostje een aangename, aromatische geur.

Vooraf te Makassar bereidt men de „ikan mèzah” (roode vischjes), dit zijn zeer kleine vischjes, die na een paar dagen in zout te hebben gelegen, gemengd worden met rijst, die men heeft laten gisten, en daarna rood gekleurd worden met fijngestampte roode rijst, eene rijst van mindere kwaliteit. Ze worden genuttigd met fijn-gesneden rauwe uitjes, een paar druppels citroensap en desverkiezende ook wat Spaansche peper.

Nu wij vrijwel alle door dieren geleverde bijdragen aan de Indische rijsttafel de revue hebben laten passeeren, komen de *B plantaardige grondstoffen* de aandacht vragen.

In de allereerste plaats komt de rijst aan de beurt. Vooraf een enkel woord over de cultuur van deze in Indië voor een groot deel tot volksvoedsel dienende graansoort. Na uitgezaaid te zijn worden de plantjes uitgepoot in de „sawahs” (natte) of „ladangs” (droge) velden. Rijp geworden snijdt men de aren stuk voor stuk met een scherp mesje af. De rijst, nog in de aren heet „padi”; de aren dienen voor verschillende doeleinden, o.a. worden zij verbrand, waarna de asch in water wordt geworpen, dat er de potasch van oplost en dan door de vrouwen wordt gebruikt om er zich het haar mede te wasschen. („Kramas”). De nog onontbolsterde rijstkorrels heeten „gaba”; ze worden gebruikt als voeder voor paarden, kippen en zoo meer. Na het door stampen in een houtblok verwijderen de bolstertjes, krijgt de rijst den naam „bras”; gekookt heet zij „nassi”. In plaats van gekookt (ngliwèt) wordt ze liefst gestoomd („koekoes”) waarbij de korrels in hun geheel blijven en minder aan elkaar kleven. Goede rijst is wit, mindere soorten hebben eene roode kleur.

Vaak wordt rijst gekookt in uit verse klapperbladeren gevlochten kussentjes, die maar voor een gedeelte gevuld worden: bij het koken dijt de inhoud uit, totdat zij de geheele ruimte vult en als een saamgepakt geheel te voorschijn komt. Op deze wijze gekookte rijst heet „ketoepat”. De rijst wordt ook met een vulsel van gekruid fijngehakt vleesch in bamboebladeren gewikkeld gekookt. Dit zeer smakelijke gerecht heet „soempil”. „Lontong” is rijst in pisangbladeren gekookt. Aan kinderen en zieken

geeft men „nassi tim”, dat is rijst waarin een stuk kip zeer gaar gekookt wordt. Ook hier te lande bekend is de „nassi gòrèng”, gekookte rijst die met Spaansche peper trassi en uien wordt opgebraden.

Eene speciale rijstsoort, de „Kétan” is kleverig (blengkèt is kleven) die met klappermelk („santèn”) en arensuiker wordt genuttigd, er zijn twee soorten, witte en zwarte.

Bij feestelijke gelegenheden wordt de rijst geel gekleurd met curcuma.

De te voren reeds genoemde „sajor”, een woord dat „groente” beteekent, is eene soort soep van zeer uiteenlopende samenstelling: maar bestaat, hoewel bij de meesten grootendeels uit groenten, ook uit vleesch, visch, garnalen (versche of gedroogde) krabben; ook de klappermelk komt er vaak in voor. Sommige soorten krijgen een licht zuren smaak door de toegevoegde tamarinde.

Spaansche peper komt er altijd aan te pas; daarnaast, evenals bij de verschillende sambalan, worden voor het kruiden gebruikt: trassi (vrijwel altijd) en een legio andere aromatische gewassen, zooals *curcuma* („koenir” of „koejit”) *laos* (stukjes van een wortel); *kerrie* (uit verschillende kruiden bestaande), „kloenwék” (eene op Paranoten gelijkende noot, met zwart vruchtvliesch); „koentji” een worteltje; „ketoembar” (koreander); „djinten” (komijn); „Kemangi”, een zeer geurig blaadje; „daoensalam”, dat veel heeft van lauriersblad; „kemiri” eene zeer harde noot, met wit, vast vruchtvliesch; „Katjang gòrèng” (pinda); „daoem djerook wangi” het geurige blad van eene citroensoort, waarvan ook de schil gebruikt wordt; „petéh” boonen in eene dopvrucht, die er als een groote snijboon uitziet en zeer scherp van geur en smaak is, maar niet zoo sterk als de „djèngkol”; „ereh” een zeer geurig, grasachtig gewas*); „ketjap” of soja; „uien”; „knoflook”; geraspte cocos- of klapper, waarvan het uitgeperste sap de klappermelk („santèn”) levert; „laksa” eene soort dunne, witte en half-doorschijnende vermicelli; „goela djawa”, de donkere palmsuiker; enz.

De benoemde groenten, behalve verschillende peulvruchten en andere, die gekweekt worden, levert Indië voor een deel in het wild groeiend: zooals de „bajèm” (spinazie), „krokot” (postelein), „kangkong”, een blad dat wat op spinazie gelijkt, allen in de sajour verwerkt, evenals de volgende, gekweekte soorten, „laboe” (pompoen in meer dan éene soort), „tèzong” (onze aubergine) die ook in schijfjes gesneden en in olie gebakken gegeten wordt; de „klintang”, eene, ongeveer 20 cm. lange gegroefde vrucht, ter dikte van een zwaar potlood, die, als eene asperge, uitgezogen wordt; eene vrucht van hetzelfde formaat, die eene stervormige doorsnede vertoont, de „Ketjipir”, eene soort erwten die men laat ontkiemen, de „tangéh” en waarvan ook sambal gòrèng wordt gemaakt; jonge kolven van „djagong” (mais), die ook in zuur worden gelegd, evenals de „palmiet” (de groote bladknop van den klapper); en stukjes „reboeng” (jonge uitspruitende van bamboe), ook in sajour veel voorkomend; de jonge toptwijgjes van „melindjoe” met de daaraan zittende kleine blaadjes en vruchtjes. Volgroeid gelijken deze laatsten wat op eikels, ook wat de smaak betreft, die wat bitter is; men maakt er ook eene soort Kroepoek („èmping noelindjoe”) van; dit geschiedt ook met de dikke wortelstokken van eene soort kweek-gras, de „tèki”.

Bij eene uitgebreide rijsttafel behooren ook gebraden bananen („pisang gòrèng”) en wat „lalap”, rauwe stukjes komkommer. Wat nooit ontbreken mag is een schaaltje „sambal oelék” Spaansche peper, in een grove aarden schotel met een wrijver van hout, (beter nog van bamboewortel) en vermengd met trassi, soms ook met een stukje rauwe ui of schil van eene geurige citroenschil, fijn gewreven. Een paar druppels citroensap smaken er zeer goed bij. In het wild groeiend vindt men in Indië ook de venijnig scherpe cayennepeper („lombok sètan”, of duivelslombok: ook l. „tèngis” en „lettèh” geheeten: eene andere, veel minder heete soort gelijkt op paprika, ook „piment doux” genoemd.

Wat wij tot hertoe vertelden heeft voornamelijk betrekking op de rijsttafel, zooals die op Java, dus het meest, wordt toebereid; natuurlijk zijn er variaties naar locale smaakverschillen; zoo wordt bijv. op de eene plaats meer, op eene andere minder gebruik gemaakt van palmsuiker.

In het Padangsche o.a. werkt men meer met visch dan op Java, terwijl te Makassar veel citroensap aan de spijzen te pas komt, en in de Molukken alweer andere recepten in gebruik zijn. Hier, waar rijst weinig of niet algemeen voorkomt, wordt deze vervangen door sago; op de O. Kleine Soenda-eilanden is de mais het volksvoedsel. En zoo zijn er, in het uitgestrekte gebied van den archipel meer verschillen.

M. C. v. R. v. N.

* De aetherische olie wordt in kleine fabriekjes uit de plant gewonnen en is eene der grondstoffen bij de bereiding van parfumerieën.

HOTEL DES DEUX VILLES
BUITENHOF — 's-GRAVE NHAGE
Telefoon 115950, Telegram adres TWEESTEDEN
Kamers met stroomend
water en privé-bad

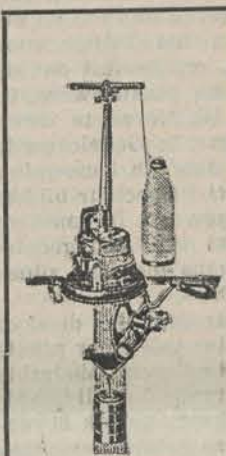
RESTAURANT DES DEUX VILLES
Grote Zalen en Salons voor
Collations - Diners - Recepties
— Diner Concert — 5104

ENGELSCH EN DUITSCHE
— HANDELS —
CORRESPONDENTIE
BOEKHOUDEN
GDPRONK
COLUMBUSSTR.
153
DEN HAAG
VOLLEDIGE
OPLEIDING VOOR ALLE
PRACTIJK EXAMENS

5544

Prins Mauritschool
der Ned. Herv. Gemeente
RESEDA STRAAT 26 - DEN HAAG
School voor L.O. met 7 leerjaren
Opleiding H.B.S., Gymnasium e.d. in 6 of desgewenscht in 7 jaar
Cursussen in Fransch, Duitsch, Engelsch en Handenarbeid

5628

Weet U dat onze Rondbreimachines „Hollandia” in Indië zeer veel gevraagd worden? Reden daarvan is, dat men zelf de mooiste en duurzaamste kleeding, ook kousen en sokken kan vervaardigen. Voor Indië hebben wij eene speciale, fijne cylinder laten vervaardigen, waarover wij de grootste tevredenheids betuigingen mochten ontvangen. Dames welke eerlang naar Indië terugkeeren, verzuimen vooral niet, vooraf deze machine aan te schaffen. Wij geven U geheel gratis les aan huis. Vraagt vrijblijvend inlichtingen, 5592

Breimachinehandel
„HOLLANDIA”
Lange Nieuwstr. 77, Utrecht

25-JARIG JONGMENSCH

bekend met Fransch, Duitsch, Engelsch en Boekhouden, grondige kantoorroutine, zoekt

Positie in Ned. Oost-Indië

voor administratie of anderszins. Overtocht eventl. eigen rekening. Br. no. 5194 bur. Kol. Weekbl., Wagenstr. 37, Den Haag.

TE KOOP.

Een complete inboedel, geschikt voor gezin met vier of meer kinderen, desgewenscht met huur van het huis, beschikbaar in de maand April a.s. Te bevragen en bezichtigen Groen van Prinstererstraat 3, ARNHEM. 5195

nieuwe vormen deugdelijk fabrikaat billijken prijs.

MEUBELFABRIEK MESKER
PARKSTRAAT 10 DEN HAAG

5604

Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West”.

Jaarverslag over 1930.

Aan het einde van het jaar was de Commissie aldus samengesteld:

- De heer C. J. Feith, Voorzitter;
- „ „ Ir. J. Th. Gerlings, Onder-voorzitter;
- „ „ F. H. A. van der Brugh, Secretaris;
- Mevrouw E. van Deventer—Maas;
- de heer Dr. C. W. baron van Boetzelaer van Dubbel-dam;
- Prof. Dr. J. C. van Eerde;
- de heer O. M. Goedhart;
- Prof. Ir. J. Haringhuisen;
- de heer Mr. A. M. Joekes;
- „ „ Z. Stokvis;
- „ „ Dr. C. Vinkesteyn;
- „ „ W. Wilmink, leden, alsmede
- „ „ W. Meyer, 1e Gedelegeerde der Commissie

De h.h. Stokvis en Wilmink maakten dit jaar voor het eerst deel uit der Commissie, een aanvulling, ten deele, van ontstane vacatures. De heer Dr. H. D. Tjeenk Willink nam ontslag wegens zijn aftreden als Directeur van de M. K. Landbouwschool te Deventer, in welke functie hij deel uitmaakte van het Bestuur der Studie-Commissie. Het ligt in de bedoeling den definitief te benoemen Directeur der M. K. Landbouwschool te Deventer, aan te zoeken den zetel van den heer Tjeenk Willink in te nemen, terwijl, in beginsel, aangenomen werd eerlang een vertegenwoordiger uit Leiden of Wageningen uit te noodigen in de Commissie zitting te nemen.

In de laatst gehouden vergadering van dit jaar — die van 27 September — werd overgegaan tot de benoeming van een 1e Gedelegeerde der Commissie, ter vervanging van den heer Hietink, die in den loop van het jaar zijn wensch te kennen gegeven had om en als gedelegeerde en als directeur van het Tehuis voor Indische Studenten, af te treden, een besluit dat de Commissie zeer betreurde. In diens plaats werd, in beide functiën, benoemd de heer W. Meyer, te voren 2e Gedelegeerde. In de vacature van 3e Gedelegeerde van de Commissie werd voorzien door de benoeming van den heer Rosier, die als Adjunct-Inspecteur bij het Inlandsch Onderwijs is werkzaam geweest. In den loop van het jaar werd het honorarium van den gedelegeerde, den heer B. Hoekstra, wegens toename zijner werkzaamheden verhoogd tot f 2500.—

Hun die der Commissie in dit jaar door den dood of door ontslagname ontvielen, werd ter gelegener plaats en tijd, door den Voorzitter der Studie-Commissie hulde gebracht voor al hetgeen zij, gedurende hun lidmaatschap, verricht hadden, terwijl de heer Hietink bovendien, als bekend, op bijzondere wijze geëerd geworden is voor den arbeid door hem in het belang der Studie-Commissie verricht, onder uitreiking, door den Voorzitter, van het Officierskruis der Orde van Oranje-Nassau.

Vergaderingen werden gehouden op 1 Februari, 7 Juni en 27 September.

Van de in de verschillende zittingen gehouden be-raadslagingen van zeer uiteenloopenden aard, alle rakende de belangen der studeerende Indische jonge

lieden hier te lande, treden een tweetal punten op den voorgrond:

1. de herziening en herdruk van het, verouderd, boekje over „Beroepskeuze”, destijds samengesteld door de h.h. van Haften en de Jongh van Arkel, waar-toe de Commissie zich gewend had tot den Minister van Koloniën, met het gevolg dat zij tot hare vol-doening mocht vernemen dat een geheel nieuwe hand-leiding zal worden samengesteld, waarbij gebruik zal worden gemaakt van de gegevens welke door de, voor dat doel ingestelde sub-commissie, werden verzameld. Van deze nieuwe handleiding zullen t. z. t. eenige exemplaren aan de Commissie worden aangeboden.

2. de oprichting van een voorlichtingsbureau voor studiedoelenden aan het Departement van Onderwijs te Weltevreden, onder leiding van den heer Mr. O. J. Kluyver. Deze instelling heeft ten doel het vermijden van een lichtvaardig uitzenden van Indische jonge-lieden naar Nederland, een onderwerp dat in den loop der jaren, herhaaldelijk een punt van bespreking van deze Commissie uitmaakte.

Het groote nut van deze onder 1 en 2 genoemde pun-ten, springt in het oog, in aanmerking genomen dat het eerste, de handleiding, te beschouwen is als een weg-wijzer, het tweede, een nadere inlichting omtrent het benoedigde voor den te volgen weg.

Op een der vergaderingen werd door den heer Hietink de kwestie ter sprake gebracht hoe te han-delen indien het geval zich mocht voordoen dat door omstandigheden, de dienst van den eenen gedelegeerde op een anderen moet overgaan en daarbij uit eigen zak gedane voorschotten, welke nooit onvermijdelijk zijn, moeten worden verevend. De over dit onderwerp gevoerde gedachtenwisseling, leidde tot de slotsom dat men eenparig van oordeel was, dat de verstreking van gelden op voorschot, door de gedelegeerden, in den vervolge zal dienen te worden nagelaten. De ouders of voogden der pupillen behooren hunne be-talingen vooruit te doen, overeenkomstig de daarvoor in het Jaarverslag over 1927 gestelde regelen. Getracht zal worden hiervoor de medewerking te verkrijgen van het hiervoren genoemde voorlichtingsbureau voor studiedoelenden te Batavia, terwijl overwogen zal worden uit particuliere bijdragen een fonds te vormen, waaruit in onvoorziene gevallen, ter beoordeeling van de Commissie, noodzakelijke voorschotten kunnen worden verstrekt. In twee gevallen waarin het onver-mijdelijk was hulp te verlenen de verstrekte voorschotten, dank zij de tusschenkomst van den Raadsman voor Studeerenden, van het Departement van Koloniën terug ontvangen.

Is hiermede vermeld waaraan de Commissie in den loop van het verslagjaar hare aandacht wijdde ten aanzien van de uitwerking; voor al wat het zakelijke betreft moge verwezen worden naar de belangrijke jaarverslagen van den Directeur van het Tehuis voor Indische Studenten en van den, 1en Gedelegeerde dezer Commissie, wien, en ten rechte, een woord van dank toekomt.

Ten slotte verdient vermelding dat de gedelegeerden herhaaldelijk tot de ervaring komen hoe weinig de taak der Studie-Commissie en de werkring harer ge-delegeerden nog bekend zijn in kringen van de Oost-en West-Indische Maatschappij, die daarmede hun voordeel zouden kunnen doen, niettegenstaande het jaarverslag over 1927, waarin een uitvoerige uiteen-zetting werd gegeven van het doel en werken van de Studie-Commissie, in ruime mate in Oost- en West-Indië, aan alle daarvoor in aanmerking komende autoriteiten en onderwijs-inrichtingen werd toegezonden, terwijl ook op de mailbooten een doelmatige propaganda werd toegepast. Ten einde aan dit euvel tegemoet te komen, zal van tijd tot tijd de gastvrijheid worden ingeroepen van het Koloniaal Weekblad om aan het bestaan der Studie-Commissie meer be-kendheid te geven, in de verwachting dat het onder de oogen moge komen van hen, die aan steun en voor-lichting op onderwijs- en opvoedingsgebied behoefte hebben.

C. J. FEITH, Voorzitter.
VAN DER BRUGH, Secretaris.

Van Week tot Week.

Van Maandag 9 tot Zondag 15 Februari.

De voorzitter van den Volksraad heeft een brief van den Alg. Secretaris aan den Volksraad rondge-deeld, waarin de, op verzoek van de Indische regeering van den minister ontvangen woorde-lijke tekst der passage in de M. v. A. omtrent den regeerings-gemachtigde v. Alg. Z. wordt mee-gedeeld; de brief eindigt: „De Gouverneur-Generaal heeft mij mede opgedragen, om, zij het ge-heel ten overvloede, den Volksraad mede te dee-len, dat Z.E. noch in het incident waarop boven-bedeelde uitlatingen zelve betrekking hebben, noch in de critiek van den minister daarop, eenige aanleiding heeft kunnen vinden om den regeerings-gemachtigde voor Algemeene Zaken het volle vertrouwen op te zeggen, dat de Gouverneur-Generaal steeds in hem gesteld heeft.”

Een ruim landingsterrein voor verkeersvliegtuigen, zal te Buitenzorg worden aangelegd, opdat spoed-

eischende bezoeken aan den gouverneur-generaal per vliegtuig kunnen geschieden.

In den Volksraad heeft de regeering bij monde van den regeerings-gemachtigde voor A. Z., mr. ir. Kie-wiet de Jonge, geantwoord op de gehouden alge-meene beschouwingen nopens de aanvullings-begrooting-1931, met uitzondering van de finan-cieele en oeconomische beschouwingen.

Na een kort debat heeft de Volksraad de motie-Kern-kamp ter gelijkstelling der salarissen van de directeuren der departementen en eenige andere functionarissen, met die van de leden van den R. v. I. verworpen, met 22 tegen 18 stemmen.

Het Volksraadstid Stokvis heeft een motie ingediend welke de afkeuring in de M. v. A. over het op-treden van den regeerings-gemachtigde voor Al-gemeene Zaken betreurt als een ongewenscht openlijk treden in het dagelijksch beleid van de Indische regeering.

De vraag rijst of eene dergelijke motie wel bin-nen de competentie van den Volksraad ligt.

Blijkens het antwoord van den Regeerings-gemachtig-de voor financiën, den heer van den Bussche op de algemeene beschouwingen stelt de regeering zich voor, begin April een buitengewone zitting van den Volksraad bijeen te roepen: 1e. om de maatregelen mede te deelen tot verlaging van het uitgaven-cijfer over 1931; 2e. voorzover noodig medewerking in te roepen voor de voor het herstel van het budgetair evenwicht noodig ge-achte maatregelen van algemeene strekking op het terrein der bezoldigingen; 3e. voorzover die algemeene maatregelen samenhangen met de financieele politiek in haar geheel, die politiek nader uiteen te zetten.

Blijkens de M. v. A. inzake de aanvullings-begrooting voor gouvernementbedrijven is het voor de radio-telefoonverbinding tusschen Medan en Neder-land via Java niet noodig dat het telefoonnet van de Deli Spoorweg-Mij. aan het gouvernement overgaat indien slechts uit één spreekcel te Me-dan gesproken wordt.

De motie-Stokvis tot afschaffing van de poenale sanctie binnen 5 jaar is met 31 tegen 13 stemmen ver-worpen. De heer Thamrin verklaarde hierna namens de nationale fractie dat de motie voor haar den uitersten termijn inhield en zij aan de eindstemming niet zou deelnemen. Een amende-ment-Kerkkamp tot afschaffing uiterlijk 1 Jan. 1942 werd verworpen met 30 tegen 4 stemmen, nadat de regeering het onaannemelijk had ver-klaard. De nationale fractie en de beide leden der I. S. D. P. waren bij deze stemming afwezig. De voorzitter verklaarde, dat dank zij de opvat-ting, welke de aanwezige leden van hun taak hebben, de stemmingen konden worden voortge-zet. De beide ordonnanties werden vervolgens aangenomen met 32 tegen 11 en 32 tegen 10 stem-men. Meerendeels waren de leden der nationale fractie en der I. S. D. P. hierbij weder in de zaal aanwezig.

De vergadering der afdeling Batavia van de P. N. I. besloot aan het a. s. congres der P. N. I. te Jogja voor te stellen: 1e de partij te ontbinden ingeval het vonnis van den landraad te Bandoeng con-tra ir. Soekarno c.s. door den Raad van Justitie wordt bevestigd; 2e de partij te reorganiseeren indien ir. Soekarno c.s. worden vrijgesproken; 3e. De Persatoean Indonesia om te zetten in een algemeen nationalistisch Indonesisch blad; 4e. De P. N. I. lid te doen blijven van de P. P. P. K. I. (nationalistische federatie).

De heer H. M. E. F. van IJzeren, waarn admin. der onderneming Boekit Simpang, in het Moeara-Laboesche, is 10 dezer door een koelie aangeval-len en gedood.

De Tengkoë Besar van Deli vertrekt 9 Mei met het m.s. Dempo naar Europa.

Op zijn verzoek is aan den heer Manggoes eervol ont-slag verleend als kapitein der Arabieren.

De werking van den lavadam in de groote bres ge-schiedt, blijkens mededeeling van den vulcanolo-gischen dienst, nog steeds met wisselende sterkte. Er hebben vele lava-afstortingen plaats, ter-wijl de lavadam des nachts roodgloeiend is. Na 7 Februari nam de werking af, terwijl kleine afstortingen plaats vonden met tusschenperiodes van een half uur en meer.

De Deutsche bladen melden, dat de onderteekening van de internationale suikerconventie waarschijnlijk 15 Maart te Cannes (Frankrijk) zal plaats vin-den.

Duitschland zal de internationale conventie om formeele redenen waarschijnlijk slechts on-der voorbehoud kunnen ratificeeren. De voor-waarde voor de definitieve goedkeuring is het totstandkomen van samenwerking tusschen de Deutsche suikerproducenten. Zeven Du'tsche fabrieken hebben de desbetreffende overeen-komst nog niet onderteekend. Verwacht wordt,

VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX
BEËFDIGDE OCTROOIBEZORGERS
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN

BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 772080 772081 772082

AANVRAGEN VAN OCTROOIEN VOOR UITVIN-DINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5415

dat de Deutsche Rijksregering deze fabrieken door een decreet zal verplichten zich bij de toporganisatie, de Wirtschaftliche Vereinigung der deutschen zuckerindustrie, aan te sluiten. Besprekingen over deze aangelegenheid zullen een dezer dagen op het dep. van landbouw en voedselvoorziening worden gehouden. Daar de desbetreffende verordening behalve door het kabinet ook door den rijksraad en verschillende andere instanties moet worden behandeld, zal de geheele aangelegenheid niet voor Maart of April gereed zijn.

Het proefbedrijf der haaien-visscherij in de wateren der Lingga-archipel, zal binnenkort worden opgeheven, wegens de onvoldoende uitkomsten daarmede verkregen.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf

Javaansche Dankavond.

Het was zeker de uiting eener fijngevoelige gedachte van het Indonesisch kunstgezelschap „Ardjoeno”, waarvan Raden S. Hardjodiringgo, de ziel en leider is, om op Dinsdagavond, 10 dezer, in het Gebouw Excelsior te 's-Gravenhage een „Javaansche Kunstavond” te geven, zooals op de toegangskaarten en het programma stond aangegeven. „Tot dank aan allen, die hebben bijgedragen tot leniging van den nood tengevolge van de Merapi-ramp.”

Tot onzen grooten spijt, waren wij verhinderd, gebruik te maken van de ons toegezonden, zeer gewaardeerde uitnodiging. Wij moeten ons daarom bepalen tot het hier weergeven van hetgeen „Het Vaderland” omtrent die uitvoering mededeelde:

„Zooals het blanke lichaam van den badenden Europeaan vloekt met een tropische omgeving, in tegenstelling met het zachte bruin van den badenden Inlander, die met z'n omgeving als 't ware een harmonisch geheel vormt, zoo vloekt ook de mooiste gamelan-muziek met een kille Europeesche tooneelzaal.

Voor het met aandacht beluisteren van den gamelan is voor alles sfeer noodig, tropische sfeer, zooals we die vinden in den zwolen tropennacht, hetzij door een zilveren maanlicht overgoten, dan wel van een bijna vreesaanjagende duisternis, drukkend van stilte, en toch weer vol van onbestemde geluiden.

Dat was het, wat we gisteravond ten eenenmale misten, bij de overigens verdienstelijke uitvoering, welke de vereeniging Ardjoeno, onder leiding van Raden S. Hardjodiringgo, in het gebouw Excelsior aanbod, aan allen, die hebben bijgedragen tot leniging van den nood tengevolge van de ramp van den Merapi.

Zeker, de gamelan, verdekt opgesteld achter het scherm van den wajang-koelit, wekte wel even herinneringen aan een tropennacht, doch slechts zeer vaag. Er was als het ware een conflict tusschen tooneel en zaal, en dat hebben zeer zeker ook de vrij talrijke vertegenwoordigers van het Maleische ras, die in de zaal aanwezig waren, gevoeld.

Na een tweetal soli met koor-begeleiding, hield de heer Raden S. Hardjodiringgo een dankrede (in het Hollandsch), waarin hij de gevoelens van de Inlandsche bevolking vertolkte. Met diepe erkentelijkheid herinnert spr. aan den zeer royalen steun, welken het Nederlandsche volk ook thans weer heeft verleend. De vereeniging Ardjoeno voelde de behoefte, hiervoor op een bijzondere wijze haar dank te betuigen, waarvoor zij dezen kunstavond organiseerde. Spr. zegt allen die hiertoe hebben bijgedragen, hartelijk dank.”

Wajang-Koelit.

„Als eerste hoofdnummer van het programma werd opgevoerd een *Wajang-Koelit* (schimmenspel), waarin vertolkt werd de sage „*Minto Rogo*” (de zucht naar volmaking), een verhaal uit de Hindoe-periode, waarin de held Ardjoeno, de lieveling van het Javaansche volk, die bijna in elke *Wajang*-voorstelling voorkomt, de hoofdrol vervult. Na een verklarende inleiding bleek dat Raden Hardjodiringgo, naast een vlot spreker, ook een uitstekende *dalang* (*Wajang*-vertolker) is. Alleen overal schonk hij op dit gebied geen volkomen bevrediging. De wijze waarop hij echter het eigenlijke schimmenspel vertoonde, behoeft voor die van den besten beroeps-dalang niet onder te doen. Met gespannen aandacht werd de strijd van Ardjoeno met het demonenleger gevolgd, en werkelijk, zoo nu en dan slaagden we er even in, onder de bekoring van het primitieve verhaal en de primitieve voorstelling, te vergeten waar wij ons bevonden.

Na de pauze was de:

Wajang Wong

aan de beurt. In tegenstelling met de *Wajang*-

koelit komen bij de wajang Wong bekende personen ten tooneele, vandaar dat de benaming, wajang, dat schimmenspel beteekent, dan ook feitelijk onjuist is. Opgevoerd werd „Perang Kembang”, letterlijk „Bloemen-oorlog”. Ook hierin had Ardjoeno den strijd aan te binden tegen den demon Mino Tjoe-wiri waaruit hij opnieuw zegevierend te voorschijn treedt.

Raden Hardjodiringgo gaf een waarlijk vorstelijke uitbeelding van de Ardjoeno-figuur, met zeer fraaie dansen, terwijl ook de overige personen voor een goede vertolking zorgden.

Tot slot werd nog opgevoerd een tafereel uit het Javaansche volksleven, met Krontjong-begeleiding en Maskerdansen.”

Wij willen hier nog even bij vermelden, dat ook voor deze uitvoering in bruikleen waren afgestaan de mooie *Selindro gamelan*-instrumenten, welke „Boeatan” zich eenige jaren geleden, door vriendelijke bemiddeling van den kunstlieverden Javaanschen Prins van *Mangkoenegaron*, heeft aangeschaft, waarmee reeds menig indisch feest, zowel in Nederlandsche als andere Europeesche steden, naar den aard opgeluisterd is kunnen worden.

Op Donderdag 19 dezer zullen ze weder worden bespeeld bij de viering van het Mohamedaansche Nieuwjaar in Huize „Persinggaan”, van Boetselaar-laan 2, te 's-Gravenhage, het met Regeeringssteun door de Vereeniging „Oost en West” opgerichte „Tehuis” voor Indonesische bedienden van beiderlei kunne, die tijdelijk in Den Haag vertoeven en er onder leiding van den heer en mevrouw R. de Munnik-Creutzberg, goed en vriendelijk verzorgd worden.

Ikats en Koperwerk uit verschillende deelen van den Ned.-Indischen Archipel.

Om nog even terug te komen op de in ons vorig nummer reeds aangekondigde tentoonstelling van speciaal blauwe ikats en koperwerk, welke thans in de Toonkamers van „Boeatan”, Heulstraat 19, 's-Gravenhage, zoo zeer de aandacht trekt, willen wij hier overnemen hetgeen W. Jos. de Gruyter, kunstcriticus van „Het Vaderland”, onlangs, naar aanleiding van een expositie bij *Pictura*, over de Indische Ikatdoeken in het algemeen schreef:

„Ikatweefsels worden schaarsch¹⁾ en ongetwijfeld zal het moeite gekost hebben een zoo schoone verzameling als deze nog bijeen te brengen.

De van huis uit primitieve Indische manier van weven op een enkelvoudigen ketting, is door het ikatten tot een feitelijk zeer geraffineerde werkwijze opgevoerd.

„Deze ambachtelijke kunst draagt niet een vitaal en nadrukkelijk, eer een sober gedistingeerd, soms geheel verstild karakter: Toch zijn en bleven deze prachtige lappen volkomen volkskunst, behouden ze iets van een levende ruigheid. Het oorspronkelijk impulsieve gaat nergens in een star schema verloren, de tekening — hetzij zuiver wiskundig, hetzij van een gestyleerd naturalisme — blijft overal machtig bewegen. Het rythme in het lijnenspel is bij alle verfijning zelden vloeiend en nooit aesthetisch behaagziek, maar steeds sterk en markant. De kleur heeft als regel een matten rijkdom, een weemoedige pracht. Levende rust, verfijnde voornaamheid — ziedaar de totaalindruk van deze zeldzaam fraaie, misschien onovertroffen weefsels, waarvan de uitwerking op den beschouwer niet direct en heftig is, maar langzaam verrijkend. Al wat onze huidige kunstnijverheid aan weefsels heeft voortgebracht — zelfs het beste — valt hierbij in het niet!”

Hoewel 't moeilijk is een vergelijking te trekken tusschen Indische en Europeesche weefsels, zijn wij het in deze met den schrijver volkomen eens. De waarheid van zijn oordeel komt nog het best uit als wij de Indonesische weefsels met smaak toegepast zien in een daartoe geëigende Europeesche omgeving, in den vorm van gordijnen, tafel- en divankleeden, spreien en portières, zelfs als lambriseering of meubelbekleding, zooals ze thans zeer artistiek hier reeds worden toegepast. Het mooiste Europeesche weefsel kan 't er dan niet bij halen!

En wat staat het Indisch koperwerk prachtig, vooral bij de blauwgetinte ikats!

Men kome zich hiervan eens bij „Boeatan” verwisselen.

De trotsche Solosche *Garoeda* — de heilige vogel in den vorm van *blentjong*, lamp, bij het oude schimmenspel in gebruik — met zijn wijd-gespreide vleugels en fieren kop, komt tegen het mat-ruige kodi-weefsel schitterend uit en mooi doen ook, op het blauw van het uitgespreide doek, de wapens, waaronder een sierlijke *wedoeng* en allerlei kleinere koperen voorwerpen van huishoudelijk gebruik.

In den rechterhoek, voor het uitstraam, staat een zeldzaam oud Borneesch stuk: een forsche ketel van zwaar gietwerk, waarschijnlijk uit Broenei²⁾ afkomstig.

Meer Westersch — hoewel van zuiver Javaansch maaksel en model — doen de koperen kandelaars

WEGENS VERTREK TEGEN JULI—AUGUSTUS

HUIS TE KOOP

TE NIJMEGEN, GROENESTRAAT 115,

— nabij Tram, Kerk en School. —

6 Kamers, vaste Waschtafels, Badkamer met geysier en bad, 2 W.C.'s, groote Kelder, groote Keuken, Zolder, open Serre, groote en vruchtbare tuin.

BILLIJK!

5183

TE HUUR:

een ruime **gemeubileerde Etage** op mooien stand, hoek Valkenboschkade en Weimarstraat, Den Haag. f 100.— per-maand. 5142

Te bevragen: Fahrenheitstraat 273. Telef. 333217.

aan, in tegenstelling met een wandluster, die met zijn rijk rankmotief een volkomen Oostersch karakter draagt.

Evenals de weefsels en hunne versiering heeft ook het koperwerk van ieder eiland uit dezen archipel zijn bijzondere kenmerken, zoodat een kenner dadelijk onderscheiden kan uit welke streek het afkomstig is. Daarom is het zeer merkwaardig daarvan thans in „Boeatan” een vrij groote verzameling bijeen te zien.

Eerlang zal veel ervan naar de Parijsche Wereldtentoonstelling verhuizen.

1) Dit behoeft niet het geval te zijn wanneer het prachtige handwerk, dat thans nog bijna overal in den archipel beoefend wordt, van hooger hand maar de noodige aanmoediging vindt, zooals onlangs bewezen is door de opwekking der ikatkunst op het eiland Alor, dank zij de liefde en toewijding van den Assistent-Resident en dienst kunstzinnige echtgenoot. Red.

2) Het onder Engelsch protectoraat staand Sultanaat op de noordkust waaraan het geheele eiland zijn naam zou hebben ontleend, door verbastering tot Borneo veranderd. Red.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Het Land der twee Rivieren.

Het hoogst belangrijke der ontdekking der bibliotheek van Ashurbanipal blijft steeds onaangestast, en daarom vertelt de heer Zentgraaff er het een en ander van in het *Soer. Hbl.* (7 en 10/1), onder den indruk van zijn bezoek aan de overblijfselen van *Nineveh*. Layard, geholpen door mr. Rassam, deed de eerste ontdekking in 1850, toen hij in het Zuidwestelijke paleis twee kamers bloot legde, welke bijna geheel gevuld waren met kleitabletten, beschreven met spijkerschrift. Zij werden later in Engeland ontcijferd door Rawlinson, Hincks en Oppert. Daarna werd op dezelfde plek en in de nabijheid voortdurend meer interessant materiaal gevonden. Men vond in 1878 ook het bekende, tienzijdige van klei gebakken prisma, bedekt met eene inscriptie, waarin Ashurbanipal vertelt van zijn kennis der schrijfkunst, welke hem er toe bracht alle destijds bekende schriftelijke relazen in de Sumerische en Babylonische talen te doen copieeren voor zijne bibliotheek. Hij zond daartoe zijn schrijvers uit naar befaamde oude steden als Ashur, Babylon, Nippur, Akkad, Erech enz., om oude litteraire werken te copieeren. Aldus: in de oudheid reeds een vorst, die aan oudheidkunde deed, en aan wiens verzamelen eene geheel nieuwe menschenwereld de kennis der oude wetenschap en historie dankt. Er zijn brieven en enveloppen (alles van gebakken klei), tabletten met rapporten over de observeering der maan en de planeet Mercurius. Vermaard¹⁾ zijn het *Sumerische zondvloedverhaal* en het *Scheppingsverhaal*. Er is, vooral door de latere ontdekkingen in de periode na den grooten oorlog, zeer veel gevonden dat tot groote omzichtigheid in beoordeeling maant; er zit in allerlei gevolgtrekkingen nog een zeer groot element hypothese, en wellicht doet men morgen eene vondst, welke weder een geheel ander licht op deze dingen werpt. Talrijke nieuwe ontdekkingen geven voortdurend meer aan het *Oude Testament* een historischen achtergrond; de groote Vloed staat als geschiedkundige gebeurtenis vrijwel boven allen twijfel. Maar tevens blijkt steeds duidelijker, dat men wel zeer voorzichtig moet zijn met zijn conclusies. Niettemin: het hoogst belangrijke der bibliotheek van Ashurbanipal blijft steeds onaangestast. Na „Babel und Bibel” van prof. Delitzsch in 1902, verscheen over de verschillende ontdekkingen een uitgebreide literatuur. Zeer goed zijn de boeken van Anton Jirku: „Das alte Testament im Rahmen der altorientalischen Kulturen”; van Pinches: „The Old Testament in the Light of the historical records and legends of Assyria and Babylonia”; van prof. Kittel: „Die Alttestamentliche Wissenschaft”, waarvan eene zeer goede Nederlandsche bewerking verscheen van prof. dr. Obbink: „Het Oude Testament in het licht der nieuwe onderzoekingen”.

den Haag
Kasparlaan 26
Tel. 11 4574
Haagse
Opleidings- en
Scholovereeniging
Bijeen. Eyaan. 1/1931.
Moderne methoden
Kleine klassen.
Dir. *[Handwritten signature]*

5139

Onderwerpen van internationalen- of interkolonialen aard treffen wij aan in: de *Java-Bode* (7 t/m. 12/1), het *Soer. Hbl.* (5/1 „Het fascisme“; 7/1 „Duitsland's ervaring met Rusland“; 10/1 „Russische justitie“, *Villamus*) en de *Deli Crt.* (16 en 17/1 „Onrustig Br-Indië“).

Landvoogd. S. D. A. P. Roeping of verdienste.

Naarmate het tijdstip der *wisseling van landvoogdij* nadert, groeit daarvoor eene belangstelling, door velerlei bespiegeling vergezeld en door berichten over benoemingskansen geprikkeld. Wie het bewind zal voeren kan, tot de benoeming officieel wordt, niemand zeggen — alle verzekeringen van ingewijden ten spijt. Wat men wel eens behoort te zeggen, en dan inderdaad positief, is — n. h. o. van *De Loc.* (5/1 „Landvoogd“) — dit: *ten eerste* — dat de beginselen van ieder landvoogdelijk bewind dezelfde zullen zijn en alleen in de uitvoering daarvan nuanceering kan bestaan; *ten tweede* — dat de zienswijze, als zoude de keuze van den nieuwen bewindvoerder „beslissend“ zijn, gelijk door sommigen betoogd werd, volstrekt onjuist is. Zelfs al brengt de benoeming niet den waarborg van meer vastheid en minder bewogenheid, waarnaar wij verlangen, zoo zal dit noch op het gezag, noch op de toekomstige ontwikkeling van beslissenden invloed zijn. Die beslissing ligt elders: in onze samenleving-zelve.

De Loc. (7/1 „Protest“) betoogt dat de *social-democraten* in Nederland nu maar eens mede aan het bewind moesten komen. In Indië meent men dit juist dan in Holland in te zien. Dat komt, doordat het puur-oppositioneel karakter der partij en de macht der uitersten in die partij juist op het stuk van Indië het meest tot uiting komen. Dit moest zoo gaan, omdat juist voor het koloniaal beleid elke mede-aansprakelijkheid ontbreekt, terwijl die voor moederlandsche zaken zich althans in de gemeenten nog doet gelden. Een s. d. a. p.-wethouder en een s. d. a. p.-parlementslid zijn twee zeer verschillende menschen. Voor koloniale zaken ontbreekt die verantwoordelijkheid geheel en wordt de oppositie dus het scherpst. Daarbij komt dat juist Indië en al wat Oostersch is, zich leent tot die vreemde mengeling van illusies, te schooner waar de kennis, welke ze verstoren zou, ontbreekt. Daar zit, zoo voor de ontwikkelden als voor de arbeiders, in Indië en 't Oosten de bekoring van een onbekende romantiek, en voor sommigen ontstaat dan die samensmelting van romantisch sentiment en marxistisch rationalisme, welke de meest fanatieke dwalingen doet geboren worden. Zoodra de S. D. A. P. door een veranderde partijconstellatie geroepen zou zijn voor het landsbestuur de medeverantwoordelijkheid te dragen, zou het driest geluid der volkstribunen (zooals thans bijv. naar aanleiding van het P. N. I.-vonnis) gaan verstommen en zouden de extremisten worden teruggewezen. Zoo ging het elders; zoo zou het in Nederland gaan.

Onlangs is in Holland gepubliceerd het resultaat van een onderzoek, door de Maatschappij voor Nijverheid en Handel gehouden naar het belang van Indië in Holland's handel en industrie, speciaal van dit deel van het onderzoek: *de beteekenis van Indië voor de metaalnijverheid*. Dit geschiedde om in Holland meerdere belangstelling te wekken voor Indië. N. h. i. van het *Soer. Hbl.* (8/1 „Roeping of verdienste“) behoorde de ware belangstelling voor de koloniën te komen uit een krachtiger nationaal gevoel dan thans in Holland waarneembaar is. Een volk, dat in verschillende scherven begint uiteen te vallen — gesproken van het standpunt der nationale eenheid — is niet capabel meer tot verwerking eener groote koloniale gedachte. Dat bij het meer ontwikkelde deel van het Hollandsche volk eene toenemende belangstelling valt te constateren, verandert aan de algemeene situatie niets in een land, dat een kiesrecht heeft als het onze. De onverschilligheid jegens Indië is te bestrijden door popularisatie van het Kol. Instituut te Amsterdam en propaganda in de provincies, gebaseerd op het materieel belang, dat die streken bij Indië hebben. Er is, voor de massa in Holland, slechts één middel: maak haar duidelijk dat handhaving onzer koloniale positie voor haar winst is, en dat zij geldelijke schade zou lijden door verlies der koloniën. Bij de massa schuilt nooit en nergens ter wereld eenig begrip van zedelijke

roeping. Men mag erkentelijk zijn, dat dit begrip te vinden is bij de kleine intellectuele en leidende groep. Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (17/1, 2de bl. „Kent u zelve“; 16/1 „Het bewind in Indië“), het *Bat. Nwsbl.* (8/1 „Vuurwerk“; 13/1 „De R. v. I.“), de *Java-Bode* (7/1 „De V. C.“ en „De R. v. I.“), *De Loc.* (9/1 „De Ver. van hoogere Ambt. en de Bezuiniging“; 10/1 „De Grens“) en het *Soer. Hbl.* (5/1 „Van verdienste“; 9/1 „De R. v. I.“; 10/1 „B. B.-affaire“).

De Stoomvaart Mij. „Nederland“.

De Deli Crt. (13/1) geeft een verslag van „Een onderhoud met den heer Delprat“, directeur der Mij. „Nederland“. De Java-Bengalen lijn en de Java-Pacific-lijn zijn den 1ste Januari samengesmolten; onder den naam Silver Java Pacific lijn wordt thans met de Kerr Steamship Cy. een gezamenlijke maandelijkse dienst onderhouden van Calcutta via de Straits Settlements, Manilla en Honolulu naar San Francisco en Los Angeles, vice-versa, en een 14-daagsche dienst van Calcutta—Rangoon—Deli—Singapore naar de Westkust van Noord-Amerika, vice-versa. Op Java heeft de *malaise* dieper ingevreten dan in 1922. De vrachtprijzen zijn geweldig gedaald en in den import is een sterke vermindering te zien. De suiker op Java denkt niet aan vernieuwing van materiaal en het Gouvernement moet zich, wat bouwwerken betreft, zeer beperken; de import van handelsgoederen is eveneens sterk gedaald. Europa en Amerika beheerschen in Indië den toestand en zolang in die werelddeelen geen opleving komt, blijven de omstandigheden ook in Indië moeilijk. In 1931 komen de Stoomvaartmaatschappijen met een *versnelden maildienst*. De laatste jaren is het niet meer aanloopen van Sabang niet meer aangeroerd. Het antwoord der Regeering op een desbetreffend verzoek, luidde beslist afwijzend. Waarschijnlijk, omdat men de gelegenheid voor post en passagiers voor Atjeh en de Westkust niet wil missen. Een belangrijke versnelling zou er niet het gevolg van zijn. De afstand Colombo-Belawan kan toch niet in minder dan vier etmalen worden afgelegd en het niet meer aanloopen van Sabang zou geen besparing van 'n etmaal geven. Bovendien is Sabang voor de mailschepen *olichaven*. De gang van zaken is deze, dat te Soerabaja olie wordt ingenomen en vervolgens weer te Sabang, waarmede dan niet alleen Amsterdam wordt gehaald, maar tevens weer naar Sabang wordt teruggevaren. In verband met de Belawan-geul tracht men den diepgang der schepen te Belawan zoo gering mogelijk te houden, waarom Sabang dan ook een zeer geschikte haven is om daar een groote hoeveelheid olie in te nemen, een hoeveelheid, welke, indien men haar te Belawan innam, den diepgang der schepen stellig zou beïnvloeden. De nieuwe mailschepen zijn bij het publiek zeer populair, ook voor toeristenverkeer. Te Genua nadert zijn voltooiing een keurig embarcementsgebouw der haven. De passagiers debarkeeren over de bovenverdieping, van waar een trap leidt naar de plaats, waar de maillijn voor Holland gereed staat: de bagage wordt langs de kade naar den trein gebracht. De „Nederland“ ziet de komende jaren rustig tegemoet; bij een opleving kan zij voldoen aan alle eischen, welke het verkeer dan stellen zal.

De Java-Bode (12/1 „Eerste of 2de klasse“, J. E. J.) bepleit een redelijkere splitsing van eerste- en tweede klasse voor de reizende jonge werkers en wersters op de mailbooten, waardoor voor de Regeering een bezuiniging van ongeveer 8 ton p. j. verkregen zou worden. *De Loc.* (9/1 „Er buiten“) deelt de ontstemming van het *Soer. Hbl.*, dat het voor Midden- en Oost-Java onmogelijk is *luchtmail van Holland* per keerend vliegtuig te beantwoorden, waardoor voor het grootste deel van Java het grootste voordeel van de luchtpost verloren gaat.

Cultuurbelangen.

Het *Soer. Hbl.* (5 en 9/1) bestrijdt met cijfers „Het praetje van de drainage van Java's rijkdommen“. De Javasuikerindustrie ontvangt ieder jaar 198.000 H. A. bebouwbaren grond ruim 18 maanden in gebruik, waardoor Java een bruto waarde van f 50 miljoen minder kan produceeren op hare velden. Java krijgt daarvoor terug f 98 miljoen arbeidsloon, f 21 miljoen grondhuur en f 8 miljoen voor levering van diverse producten aan de industrie; de Regeering krijgt f 46 miljoen, die voor het grootste deel ook weer in handen der Inlandsche bevolking komt. Met de lonen meegerekend in de vele bedrijven, die door de Javasuikerindustrie bestaan, is dit drainage, doch omgekeerd een *goudstroom*, die jaarlijks een surplus van f 150 miljoen naar Java toebrengt. Voornamelijk verschaffen *Britsch-Indië* en de landen van *Oost-Azië* dit geld. *Java's bodem verarmt niet* door al dat uitgevoerde product. De suiker wordt met behulp van zonlicht door de rietplanten gemaakt uit koolzuurgas, dat in de lucht aanwezig is, en uit water, waarvan Java bij elke regenbui nieuwen voorraad krijgt. Alleen in de melasse worden een weinig bodembestanddeelen uitgevoerd, doch niet genoeg om het in duizend jaar te kunnen merken; minder dan door een enkele regenbui op Java in zee gespoeld wordt. En door bemesting geeft de rietcultuur meer terug aan den bodem dan zij wegneemt. Mochten er plaatselijk wel eens van den suikeroogst minder gunstige invloeden uitgaan op den Inlandschen oogst, dan zijn zij van zoo geringen omvang, dat zij zeker door de gunstig werkende invloeden der rietcultuur verre worden overtroffen. Als Java

WESSELING & Co.

ACCOUNTANCY EN BELASTINGZAKEN

LEIDEN - ST. AAGTENSTRAAT (h. Steenstr.)

TELEF. 2092

5635

Stookt „WALES“ ANTHRACIET „ABERPERGW“

Afm. 20/30 m.M. . . . f 2.75 p. H.L.

„ 30 45 m.M. . . . f 3.— p. H.L.

Vraagt prijsopgave. 5052

1e kwal. Duitse Giet- en Brechcokes.

Fa. Klinkenberg & Co.'s Kolenhandel

Tel. 12133 Westerdijk 54-56 Tel. 12133

UTRECHT

WILD en GEVOGELTE en EIEREN.

Speciaal adres voor Indische families.

Alles wordt franco geleverd door geheel Nederland.

J. VERSCHUUR

3e Kade 57

Gouda

— OPGERICHT 1896 —

5186

door de Javasuikerindustrie minstens vier maal zoveel ontvangt als het derft, kan de industrie, die dit bewerkstelligt, niet anders zijn dan *een te waardeeren economisch voordeel*. Geschaad worden de exploitanten van huursawah's in het groot, meestal hadji's, die goedkoop sawah's zouden kunnen huren en hun koeliearbeid voor lager loon zouden kunnen laten verrichten, als de Java-suikerindustrie er niet was. De minutieuze *grondhuurwetgeving* en het strenge toezicht op de uitvoering daarvan, geven waarborg, dat reeds sinds jaren alle grondhuur uit vrijen wil van beide partijen tot stand komt en dus door beide partijen voordeelshalve geschiedt. Van scherpe scheiding van grondbezitters en koelies is op Java niet veel sprake; kenmerk van de Javaansche maatschappij is dat één zelfde persoon tegelijk werkt in verschillende producties. De *grondverhuurder* kent zijn voordeel; zijn arbeid op de velden der fabriek verbetert zijn financieele positie aanmerkelijk en van verlaging in moreelen zin spreekt niet hij, doch alleen de intellectuele buitenstaander. Ware Java de *vrije bezitter* van het milliard gulden, dat in de suikerindustrie is belegd, dan zou behalve de thans ontvangen f 200 miljoen ook nog de gemiddelde winst van f 60 miljoen in Java komen. Nu die winst voor het grootste gedeelte naar Nederland gaat, noemen enkele politici dat „*drainage*“. Deze klacht van den arme tegen den rijke is in Rusland verhoord; den rijke is daar alles ontnomen en de arme is veel armer geworden dan hij ooit geweest is. *Java is een kapitaalarm land*, zooals alle tropenlanden; de kapitaalrijkdom der wereld zetelt vooral in het gematigd klimaat, waar een zooveel grooter percentage der bevolking genoeg in sparen heeft. Java's Inlandsche bevolking heeft niet veel kans f 1 milliard te kunnen besparen, dat is haar inkomen over een vol jaar. Wie het volk de neiging tot sparen geven kon, zou geleidelijk een einde aan de winstdrainage kunnen maken; voor f 1 milliard zijn in den loop der tijden alle aandeelen der suikerindustrie te koop en zoodra Java ze gekocht heeft, blijven de suikerwinsten binnenslands. Zoo hebben de Amerikanen bijv. met hun spoorwegen gedaan; deze zijn voor een belangrijk deel met Europeesch geld aangelegd en later zijn de aandeelen grotendeels door Amerikanen teruggekocht. Voor Java is dit voorloopig een droombeeld. Vreemdelingen hebben Java economisch tot ontwikkeling gebracht door hun kennis en hun kapitaal, dat is de gespaarde vrucht van hun arbeid. De Inlandsche bevolking heeft daar zeer van geprofiteerd. Wanneer dan de vruchten der samenwerking van vreemd kapitaal en Inlandschen arbeid verdeeld worden als thans, dan kan de Inlandsche bevolking enkel moreel recht op het niet voor Java bestemde gedeelte laten gelden. Wie dan misprijzend van drainage spreekt, heeft zich de kwantitatieve kennis der werkelijkheid niet eigen gemaakt.

Onderwerpen, te rangschikken onder Cultures, worden besproken door *De Sum. Post* (9 t/m. 15/1 „Poenale Sanctie“), *De Loc.* (7 en 8/1 „Kolonisatie door het Indo-Eur. Verbond“; 8/1 „Kolonisatie aan het „Sentani-meer“), het *Soer. Hbl.* (6/1 „Werkloosheid“) en de *Java-Bode* (7/1 „Regeering en petroleum“, een probleem voor werkverschaffing).

„THE COLUMBIA HOUSE“
LAAN VAN MEERDERVOORT 99
 TELEFOON 332151

Eenig geautoriseerd speciaal Agentschap voor
Columbia Grafonola's
 en Records
 in 's-Gravenhage 5333

Catalogi wordt op aanvraag gaarne toegezonden

**II. Uit de Inheemsche en
 Maleisch-Chineesche pers.**

De P. P. P. K. I. en het Pan-Islamisme.

Een artikel in *Timboel*, dubbelnummer van 1 en 15 Nov. 1930 over dit onderwerp zegt het volgende:

Twee immense krachten dreigen hier te lande in strijd te geraken: het Pan-Islamisme en het Nationalisme.

Wil men den strijd die het volk innerlijk dreigt te verscheuren, tot machteloosheid doemen en de resultaten van den creatieven arbeid van zoovelen te vernietigen, voorkomen, dan moet men de diepste oorzaak der geschillen nagaan en die manmoedig uit den weg ruimen.

Reeds vóór de oprichting der P.P.P.K.I. (de federatie van Indonesische politieke partijen) zijn er stemmen opgegaan, zowel van Pan-Islamitische als van Nationalistische zijde, om de P.S. I. (Partij Sarekat Islam) niet tot de federatie te doen toetreden.

Inderdaad, het deelnemen dezer partij aan de P.P.P.K.I. heeft voortdurende moeilijkheden ten gevolge gehad, zoodat de tegenwoordige conflicten, die vooral na de uitlatingen van een bekend voorman der P.S.I. (Hadji Salim — Red.) te Medan van wijde strekking kunnen worden, eenigszins waren te voorzien.

Algemeen bijna is men momenteel in Pan-Islamitische kringen van oordeel, dat de P.S.I. niet op haar plaats is in de P.P.P.K.I. en men is, mogen wij aan de berichten die ons bereikten, geloof slaan, doende om te komen tot de oprichting eener federatie van Mohammedaansche vereenigingen.

Wij achten het stichten van zulk een federatie, gepaard gaande met het treden van de P.S.I. uit de P.P.P.K.I. de beste oplossing der gerezen moeilijkheden en het beste middel ter ontspanning van de thans drukkende politieke atmosfeer.

De Indonesische vrijheidsbeweging moet zijn krachtig uit zich zelf, haar massaliteit mag niet in stand gehouden door kunst- en vliegwerk. Het *wezen* moet niet worden geofferd aan de *schijn*.

De P.P.P.K.I. heeft tot dusver schijneenheid tot basis gehad, zoodat ze niet de imposante kracht heeft van een monumentaal, massief bouwwerk.

De tijd is daar om het fundament te verstevigen. Hoe minder er aanrakingspunten zijn tusschen twee individuen of maatschappelijke groepen, des te minder hebben ze kans op wrijving en conflicten. De Pan-Islamitische en Nationalistische richtingen dienen elkaar zoo weinig mogelijk te ontmoeten, opdat ze in belangrijke, algemeene zaken des te inniger kunnen samenwerken.

Wij wenschen niet het *wezen* van het Pan-Islamisme te doorvorschen, noch zijn reële macht te meten, want de wetenschap dat velen onzer landgenooten in zijn toekomst gelooven, is ons voldoende om de Pan-Islamitische beweging succes en een hechte organisatie toe te wenschen, vertrouwend, dat ze van haar kant de nationale ideologie kan eerbiedigen.

Onzekerheid is de grondtoon van de huidige periode; de nationale beweging mist, hoewel het einddoel scherp is gesteld, een duidelijk omliggende vorm, zoodat de nationale actie niet efficiënt genoeg kan gevoerd worden.

Een massale beweging kan slechts worden bereikt indien, zooals wij in het bovenstaande hebben betoogd, de nationalistische en Pan-Islamieten een politiek voeren van gescheiden samengaan. Impliciet hebben wij, dit schrijvende, ondersteld, dat er voorts organisatorisch een scherpe lijn getrokken dient te worden tusschen non-coöperatoren en coöperatoren, door hun vereeniging naar gelang van hun staatkundig einddoel in drie partijen. De noncoöperatoren hebben tot doel: Indonesia vrij en nu! Het streven der coöperatoren is verdeeld; de eene groep wil de vrijheid via den dominion-status en de andere heeft den dominion-status tot einddoel.

De kwestie van de techniek der vertegenwoordiging in de diverse raden valt, als een probleem dat slechts door de praktijk opgelost kan worden, buiten het bestek van dit artikel, hetwelk slechts de

algemeene lijnen eener nationale politieke organisatie tracht aan te geven.

Wij vleien ons niet met de hoop, dat een politiek van gescheiden samengaan tusschen Pan-Islamieten en Nationalisten de mogelijkheid van conflicten voor goed uitsluit. Deze is tot een minimum te reduceeren, maar niet ten volle te elimineeren.

Ons betoog rust op de stelling dat op staatkundig gebied concessies moeten worden verworven en dat massaliteit de conditio sine qua non is der politieke acties.

De toekomstige Indonesische staat in hare lagere regionen, rakende provinciale en locale belangen, kan en moet niet worden gedacht als een volmaakt unificatieproduct, waarin de onderscheiden bevolkingsgroepen zouden zijn opgelost. De behartiging der specifieke provinciale belangen ware te waarborgen door een door alle partijen samengesteld „Ontwerp van Grondwet“, dat, inhoudende de concrete formulering der politieke verlangens en doeleinden, de nationaal beweging tot scherp-omlijnd richtsnoer strekt, in den zin dus van Motilal Nehru's constitutie, waarin o.a. dit artikel voorkomt: „De herverdeling in provincies dient op linguïstische basis te geschieden, afhankelijk van de meerderheid der ingezetenen van het betrokken gebied, met inachtneming van financiële en administratieve consideraties.“

Uit het bovenstaande volgt onmiddellijk dat onze voorstellen het recht erkennen van het bestaan van en alle ruimte verleenend aan culturele vereenigingen die niet buiten de provinciale sfeer treden en uiteraard zich niet begeven op algemeen Indonesisch politiek terrein.

Als de *bestaande* politieke partijen niet tot de reële eenheid eener welafgemeten samenwerking kunnen komen...

Het *jonge* geslacht is daar om voos gebleken bouwsels te verbrijzelen tot gruis en op de ruïnen te doen verrijzen machtige, massieve bouwwerken.

Reeds nu hooren we het zware gedreun van zijn stap.

Over het „Indonesische Studiefonds“ schrijft hetzelfde blad:

Eindelijk is het kind geboren, het Indonesisch Studiefonds, onder leiding van bekende persoonlijkheden, intellectueelen en geldbezitters. Op deze heugelijke combinatie wil ik den nadruk leggen omdat ons volk te dikwijls onaangename ervaringen heeft gehad met leiders die bepaalde capaciteiten missen. Ik wil niet zeggen dat het ondenkbaar is dat het bestuur van het Fonds toch teleur zal stellen. Maar de kans dat regent Soejono, de heer Thamrin of dr. Sjaaf zich, onder het spiedende oog van Prof. Hoesein zal compromitteren door wanbeheer, is waarlijk niet groot.

In een maatschappij als de onze, schuw geworden door ondervonden teleurstellingen, kan het vertrouwen in haar leiders slechts terugkeeren wanneer deze aan de volgende voorwaarden voldoet: financiële onafhankelijkheid, degelijke kennis (onderwijs) en offervaardigheid.

Financiële onafhankelijkheid is noodig om de massa gerust te stellen dat men zich niet opwerpt terwille van het financiële voordeel. Degelijke kennis is noodzakelijk om niet alleen de breede lijnen van het geheel te kunnen overzien, doch ook om zich door en tusschen de moeilijkheden van allerlei vraagstukken heen te kunnen wringen. Indien aan deze drie vereischten is voldaan, bestaat er geen twijfel of de leiding is in de beste handen.

Het bestuur van het Fonds maakt een absoluut vertrouwenwekkenden indruk.

Wat het doel betreft: natuurlijk beoogt iedere vereeniging iets goeds, maar dit Fonds beoogt iets extra-goeds, immers hulpverlening aan landgenooten om een academische studie voor hen mogelijk te maken. Alleen door een overgrote productie van geschoolde krachten immers, kunnen wij den stroom van Westersche intellectueelen naar Indonesia, met den nasleep van overtochts- en verblijfkosten, van persioenen en wat dies meer zij, stuiten. Alleen door een vorming van eigen intellectueelen en masse, opdat die iedere leidende betrekking veroveren en onze maatschappij moderniseeren, kunnen wij langs vreedzamen weg *nog tijdens ons leven* een onafhankelijk vaderland zien.

Op gemakkelijke wijze kunnen onze jongelui thans dus aan kapitaal voor hun studie komen. Naast de plicht om het geleende na gebruik spoedigst terug te storten, is er nog iets: een groote wederdienst dien zij het fonds en hun volk kunnen bewijzen; door n.l. de kas niet door een studie langer dan noodig, uit te putten, waardoor anderen belet wordt er van te profiteren.

Ook overigens steune ieder het Fonds.

GEBR. VAN OOSTERHOUT - B R E D A
 GINNEKENSTRAAT 139 — BOSCHSTRAAT 10
 TOLBRUGSTRAAT 12 — CERESSTRAAT 30
 GINNEKENWEG 138 5291

**KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES - FIJNE
 VLEESCHWAREN - WIJNEN - ZUIDVRUCHTEN**

**VAN MARLE
 EN
 BIGNELL**
 Lange Voorhout 58
 's-Gravenhage

**KUNSTVEILINGEN
 MEUBELVEILINGEN
 TAPIJVEILINGEN**

Op aanvraag
 wordt Catalogus
 toegezonden

5551

**Instituut
 Internaat
 Ind. jongens
 Hoogezand
 Holland**
 VRAAGT GRATIS PROSPECTUS

5350

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouweekblad voor N.-I.

No. 27 van 3 Jan.: Rubberbelangen, door J. Bosch (een pleidooi voor de Boschtapmethode, gebaseerd op de natuurlijke verdeling der wortelgroepen). — De rol der vitaminen in de veevoeding. II.

Chung Hwa Hui Tsa Chih

Februarinummer No. 4: Jaarverslag 30 November 1929—1930.

De Indische Mercur

No. 6 van 11 Febr.: Java's positie in den suikerstrijd, (een vraaggesprek van de redactie van de Locomotief met dr. Djie Ting Ham, directeur der Alg. Mij. tot Exp. der Oei Tjong Ham Suikerfabrieken.) — Zal het herstel van den rubberprijs blijvend zijn (een onderhoud van den heer J. N. Burger directeur van tal van rubbermaatschappijen met een vertegenw. v. h. Soer. Hbl.)

De Indische Post

No. 3 van 17 Jan.: De vliegdiens Nederland—Indië, door G. v. L. (wil deze volkomen aan zijn doel beantwoorden, dan zal hij verbeterd moeten worden. In dien zin: frequenter en goedkooper, waarbij de redactie nog voegt, dat de verbinding nog niet geheel „safe“ is, door noodlandingen, zoodat velen hun luchtcorrespondentie doen volgen door een copiezending, wat de briefwisseling nog duurder maakt.) — De Indische Omroep en Omroepingsmogelijkheden (de Indische Omroep gaat binnen afzienbaren tijd zijn studie's openen. De taak zal bijzonder en grootsch worden, wanneer de luisteraars ook ernstig willen meewerken).

Inter-Ocean

Januarinummer: A Were Tiger, door John W. Cox. — Bali Cattle, door O. S. J. Klaassen — Tropical Waterfalls, door M. O. W. — To the Holy Land of the Rindjani (Oost Lombok).

Landbouw en Veeveelt.

Nr. 13 van 31 Dec.: Indische voedermiddelen, door dr. J. Merckens IX. groenvoer van de leguminosen.

Locale Belangen

Afl. 25 van 1 Januari: Het plaatsvervangend voorzitterschap van den regentschapsraad, door Tresna (de vraag wordt gesteld, hoe zal moeten worden gehandeld bijaldien de regent en de pathi — die plaatsvervangend is — tegelijk afwezig zijn of verhinderd.)

Orgaan van de Nederl.-Indische Officiersvereeniging

No. 12, December: De Ned.-Amerikaansche wetenschappelijke expeditie naar het Nassaugebergte van Centraal Nieuw-Guinee, door R. Posthumus. — Het verzet op Halmheira in 1914. — Korpsgeest, saamhoorigheidsgevoel en de organisatie van onze infanterie (voordracht door H. van Altena

voor de afd. te Fort de Kock en Padang, gehouden te Pandjang op 28 November.)

De Rijkseenheid

No. 20 van 11 Febr.: De oprichting van de Vereniging Indië—Nederland. — De Nood van de Surinaamsche Koffiecultuur (naar aanleiding van een voorstel van den Ondernemersraad voor Suriname aan den minister van koloniën, om aan die cultuur een steun van een half miljoen gulden te verleenen. — De Bestuurshervorming (als men bedenkt dat ook de staatkundige hervorming van Java naar Van Vollenhoven's woord „een schrikbeeld voor haast ieder Kamerlid, voor haast ieder journalist”, getuige b.v. de financiële impasse, waarin de provincies Oost- en Midden-Java zijn gebracht, dan vraagt men zich met verbazing af, hoe met dit afschrikwekkende voorbeeld voor oogen onder de tegenwoordige, treurige, financiële omstandigheden, de Regeering den moed kan vinden, om de bestuurs-hervorming te gaan invoeren op Sumatra).

Tropisch Nederland

No. 21 van 9 Februari: De bevolking van onze West, door C. K. Kesler II. (De Indianen). — De zending en de beschaving in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis XVI. — Aan Java's zuidstrand, door M. Ch. van Rouvery van Nieuwaal. II.

Het Vaderland

van 9 en 10 Februari Avond- en Ochtendblad. Koffie in Brazilië en Suriname, door Tj. Pyttersen (de schrijver behandelt de koffieaanplantingen en de geschiktheid van den bodem op verschillende plaatsen, en eindigt:

„In het belang van ons volk dient de Regeering geleidelijk de waarde van Suriname te onderzoeken, hetgeen slechts kan plaats vinden door het inslaan van nieuwe wegen en onder leiding van menschen, die met verouderde bedrijfsvormen kunnen breken.”

In het avondblad van 4 Febr.: De financiën in Ned.-Indië, door mr. D. Fock. (die op dezelfde moeilijkheden wijst, welke zich in 1921-'22 hebben voorgedaan.

„Men moet den stand van zaken flink onder de oogen zien en zich ten volle rekenschap geven van de moeilijkheden, waarmede men te kampen heeft, maar het vertrouwen dat herstel niet te lang zal uitblijven, mag niet ontbreken. Zonder dat vertrouwen kan men niet met lust en ijver werken voor de bevordering van het herstel.”

De West-Indische Gids

Februarinummer: An American professor responds to dr. Benjamins' criticism of certain remarks on the Bush Negroes, door dr. Morton C. Kahn, met naschrift (in Engelsch, van dr. Benjamins). — Bankwezen in Curaçao, door J. van Ettinger, (schrijver behandelt het tijdvak 1906—1928.) — Geschiedenis van de Nederlandsche Bovenwindsche eilanden in de 18de eeuw, door prof. dr. L. Knapert. Hoofdstuk V. Kerk en school. — Een oud bericht over Arowakken en Karaïben, door C. H. de Goeje (uit een manuscript gevonden door dr. Charles Upson Clark „Descripción de las Indias” van Fray Antonio Vázquez de Espinosa, die tijdens het drukken van het werk in 1630 stierf. Het H. S. berust in het Vaticaan. M. S. Vat. Lat. Barb. 3584, 112 blz. gedrukt en 546 blz. handschrift.)

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

St. Claverbond: Eerste steenlegging der kerk te Bara op 9 November, door C. van der Deijl. — Torenbouw, door H. Caminada.

St. Joseph's Congregatie, Februarinummer: Een en ander uit de Missie van Britsch Noord-Borneo, door father J. Klyn.

De Katholieke Missiën, Februarinummer: Wat de Samenaristen vertellen (uit Flores). — Langs den gordel van smaragd. VII. Palmas de Miangas—Soerabaja.

Nederlandsch zendingsblad, Februarinummer: De zending op Halmheira. — Ons werk onder de Chineezzen te Batavia, door A. J. Bliet. Kerkinwijding te Gemaf (Halmheira).

Suriname

In het „Handelsblad” van 7 en 10 Februari belangrijke beschouwingen naar aanleiding van de Surinaamsche begroting voor 1931, beschouwingen, die, naar wij verwachten, de leden der Tweede Kamer ter harte zullen nemen. Het is te hopen dat men de puntjes op de i zal zetten.

In het Voorloopig Verslag is de grenskwestie niet ter sprake gebracht. Niettemin is het wenschelijk dat de Kamer inlichtingen vraagt omtrent den stand der kwestie, ten einde te voorkomen dat men voor een fait accompli komt te staan.

Een nieuw bewijs dat de ouderdom van grenskwesties geen beletsel is om die op te lossen vinden wij in het volgende bericht in de N. R. Ct. van 6 Febr. Av.blad C.:

„De soevereiniteit van Frankrijk is thans, bij arbitraal vonnis van den koning van Italië, erkend over het eiland Clipperton, dat zich bevindt in den Stillen Oceaan op 1200 K.M. afstand ongeveer van de westkust van Mexico.

Het vonnis betreft de uitspraak van een reeds van 1897 dateerend geschil tusschen Frankrijk en Mexico over het bezit van het eilandje, dat rijk is aan guano. Op 2 Maart 1909 kwamen zij overeen het geschil aan de beslechting van den koning van Italië op te dragen. Eerst thans is het vonnis aan de Fransche en aan de Mexicaansche regeering door de Italiaansche gezanten medegedeeld.”

Het geschil was dus 33 jaren oud.

Naar „De Nieuwe Stem” van 5 Januari verneemt zal de Commissie voor de grensscheiding met Brazilië niet in Suriname aankomen, maar zich in Brazilië bij de Braziliaansche commissie aansluiten. Men vertrekt dan gezamenlijk per vliegtuig naar het grensgebied.

De door den Minister van Koloniën uitgezonden luchtvaart-commissie De Vries—Dellaert, is in Suriname aangekomen en reeds naar Nederland vertrokken. Wij zien hun verslag verlangend tegemoet. Wij hopen dat het zoo spoedig mogelijk openbaar gemaakt zal worden.

„De Surinamer” van 11 Januari geeft verslag van een persgesprek met de heeren:

Zij hebben o.m. tot taak de mogelijkheid te bestudeeren van verkenning van het binnenland per vliegtuig, benevens het uitrusten van de grensexpeditie met vliegtuigen.

Moet de grens-commissie de reis te water maken, dan kan zij maandenlang onderweg blijven en alle mogelijke kwade kansen loopen in het aangewezen middel voor zulke reizen: korjalen. De kosten van zulke reizen zijn buitensporig hoog. Kunnen daarentegen vliegtuigen gebruikt worden, dan zou men desnoods twee maal per dag heen en terug den afstand kunnen afleggen.

Nu moeten de heeren nagaan of de mogelijkheid bestaat deze verkenningstochten met vliegtuigen te maken en zoo ja, welke soorten daarvoor het meest in aanmerking komen.

Wij begrijpen niet goed hoe de heeren dit onderzoek hebben gedaan of zullen doen, als zij zoo kort in Suriname zijn gebleven als de Surinaamsche bladen berichten.

Onze lezers zullen zich herinneren dat „Het Koloniaal Weekblad” het eerst de aandacht heeft gevestigd op het gebruik van vliegtuigen voor de grensafbakening. Zie de nummers van 14 November 1929 en van 6 en 13 Februari 1930, alsook „De West-Indische Gids” van December 1930, blz. 368—369.

Wij bevelen onzen lezers ook de lezing aan van Ir. E. C. Abendanon's artikel „Economische waarde-bepaling van Suriname”, door middel van vliegtuigen, in „De West-Indische Gids” van Juli 1913 (eerste jg. blz. 165—174).

In het blad „Suriname” van 9, 13 en 16 Januari zeer belangrijke artikelen over de waterleiding voor Paramaribo.

Een bestrijding van de waterleiding vinden wij ook in „De Telegraaf” van 11 Februari, tweede ochtendblad, van de hand van den heer Rademaker, oud-geneeskundig inspecteur in Suriname.

In „Het Vaderland” van 9 en 10 Februari een zeer belangrijk artikel van den heer Tj. Pyttersen over „Koffie in Brazilië en Suriname”.

In de Surinaamsche bladen vinden wij de mededeeling dat de Do X ook Suriname zal bezoeken, om de noodige brandstof in te nemen, vermoedelijk tegen half Februari.

„De Banier” van 9 Januari verneemt dat het Engelsch oorlogschip de „Scarborough” in den loop van Januari Paramaribo zou bezoeken.

Op 6 Januari heeft te Paramaribo pater Van Tooren den dag herdacht, dat hij 50 jaren onafgebroken in Suriname is werkzaam geweest, hoofdzakelijk bij het onderwijs. Het was een drukbezochte receptie, waarop ook de Gouverneur aanwezig was. Zooals wij vroeger hier reeds mededeelden, is de jubilaris bij die gelegenheid bevorderd tot officier in de orde van Oranje Nassau.

Dr. Herman ten Kate, een van Nederland's grootste ethnologen, zeker de meest bereisde Nederlander, is op 5 Februari te Carthago (Tunis) waar hij de laatste jaren heeft gewoond, in den ouderdom van 72 jaren overleden. Om er elders op terug te komen, maken wij er hier melding van dat ten Kate ook in Suriname heeft gereisd, dat hij aan de „Encyclopaedie van Nederlandsch West-

WAAROM??

gaat U Uw welverdiend verlof doorbrengen in **ongezellige, onvrije en meestal dure** gemeubileerde woningen, terwijl wij U **compleet naar Uw eigen smaak en billijk** installeeren er bij Uw vertrek binnen 12 maanden Uw meubilair weer voor **tweederden** ($\frac{2}{3}$) van den koop prijs terug nemen. 5622

Verkoophuis

101 GROOT HERTOGINNELAAN 101 - DEN HAAG

F. J. POT, Dir.

C. A. KLAUFUS

Lid der Verg. v. d. Effectenhandel
Kantoor: Reguliersgracht 18 — Telef. 34727
AMSTERDAM 5446
EFFECTEN — COUPONS
Administratie — Nazien van Lotingen
Adviezen voor Beleggingen

ELEGANT DANSEN

leert U in enkele privé lessen bij:
BRONMEIJERS Dansinstituut
Lange Poten 25 A, Den Haag. Tel. 115550
Spreekuren van 2—6 en 8—10 uur 5587

„Indië” heeft medegewerkt, en voorts dat „De West-Indische Gids” menig artikel van zijne hand bevat. Een groot verlies voor de wetenschap en wij verliezen in hem een trouwen vriend.

H.K.H. Prinses Juliana heeft een aanzienlijke gift doen toekomen aan het Saron-bazar Comité voor het kinderkuis te Saron in Suriname.

Curaçao

De bovenwindsche eilanden.

N. d. G. schrijft in de *Amigoe* over „De maildienst op de Bovenwinden van 1911—1930.” Heel duidelijk geschreven is het artikel niet, maar met een der slotopmerkingen:

„Laat al die bevliegingen in Moederland en Kolonie, om de Bovenwinden te verheffen, even achterwege, laat de vooraanstaande lui, die houden van Commissies vormen tot dat doel even wachten, laten specialiteiten en kenners met hun verdere plannen en adviezen een oogenblik zwijgen, en laten zij, die bij machte zijn en ook van *goeden sterken* wil om voor de eilanden iets te doen, beginnen met een mailpassagiers- en vrachtdienst die steek houdt en in het belang is van elk eiland en elk particulier op ieder der eilanden.”

zal ieder het wel eens zijn, behoudens de ongegronde hatelijkheid aan het adres van allen, die meenen wat meer te moeten voortvaren dan N. d. G. De maildienst is inderdaad op dit oogenblik het voornaamste voor de bovenwindsche eilanden, en het schijnt, dat de laatste maatregelen van het gouvernement niet in de behoeften voorzien.

De volkstelling!

De *Amigoe* heeft belangwekkende mededeelingen over de volkstelling, waarvan de uitslag nog niet bekend is. Het schijnt intusschen wel vast te staan, dat de bevolking tienduizenden groter is dan de „Koloniaal Verslagen” tot nu toe vermeldden. Het officieele cijfer is 45.000, maar de Roomsche kerk gaf al een gelijk cijfer op voor haar leden. Intusschen schat het hoofd van dezen tak van dienst nu, dat de bevolking zeker wel komt op een 60.000 tot 70.000 personen.

Bankwezen.

Belangstellenden in de geschiedenis van het Bankwezen in Curaçao verwijzen wij naar een bijdrage van den heer J. van Ettinger in *De West-Indische*

VICTORIA-WATER

HEERLIJK NATUURLIJK BRONWATER GEZOND 5504

Gids van Februari 1931. De heer Van Ettinger, die ambtenaar op het departement van Koloniën is en voor dit opstel de beschikking heeft gehad over gegevens, die niet onder ieders bereik liggen, deelt hierin tal van onbekende bijzonderheden mee.

De waterleiding.

Onberispelijk werkt deze nog niet. *La Cruz* van 14 Januari l.l. deelt mee, dat in de toen afgelopen week er drie dagen lang in het geheel geen water te verkrijgen was. Er schijnt een machine meer bij te moeten komen.

De Gereformeerden op Curaçao.

De Heraut van 8 Februari l.l. ontleent aan *De Waarheidsvriend* meer dan wij verleden week op gezag van het *Algemeen Handelsblad* konden mededeelen. Er zou thans op Curaçao een rechtzinnige predikant zijn en een vacature. Voor moderne prediking is op Curaçao geen plaats volgens *De Waarheidsvriend*.

Wij begrijpen dit niet goed. Stellig hebben wij eenige weken geleden den tweeden Curaçaoschen predikant gelezen onder de passagiers van een der naar Curaçao gaande mailschepen. Blijkens een Ingezonden stuk in *De Rotterdammer* zou hij ook niet de bovenbedoelde rechtzinnige predikant zijn. Er is nog meer; wanneer men schrijft: „Voor moderne prediking is daar geen plaats, dat is met de feiten bewezen”, houdt men dan voldoende rekening met de inheemsche bevolking, al vult die de kerk niet?

Misschien is een oplossing te vinden, door, als er inderdaad een vacature is, daarin een gereformeerden predikant te benoemen. Hij zou de eerste niet zijn. Destijds, een twintig jaar geleden ongeveer, was het ds. Bosch, een leerling der theologische school te Kampen, en gereformeerd predikant te Gronau, die naar Curaçao ging.

Nieuwe bankbiljetten.

Volgens een bericht in *La Prensa* van 20 Jan. l.l. gaat de Curaçaosche bank nieuwe biljetten uitgeven van f 5.—, 10.—, 25.—, 50.—, 100.—, 250.—, 500.—. Er komen voorstellingen op van de verschillende eilanden, de Bovenwindsche inbegrepen.

Open brieven.

Het is gelukkig een tijdje uit geweest met die open brieven, waarvan de gouverneur zoo ruimschoots zijn deel kreeg. Het spijt ons echter, dat wij *La Prensa* van 9 Jan. l.l. gemist hebben, want volgens een bericht in dat blad van den 19den, moet daarin gestaan hebben een open brief van A. de Pool aan den directeur van dat blad over... „de kwaliteiten van het ei.” Wij hopen maar, dat de schrijver niet vergeten zal hebben de bijzondere hoedanigheden van het ei naast de koffiedik.

Overgeplaatst?

Bij geruchte vernemen wij uit Den Haag, dat mejuffrouw Slothouwer, hoofd der openbare school op St. Martin, zou worden overgeplaatst naar Saba. Dat zou een slag voor St. Martin zijn, dat veel aan mej. Slothouwer te danken heeft. Het is dan ook begrijpelijk, dat onder leiding van de landraden tegen een dergelijk voornemen verzet aantekend wordt. Alleen begrijpen wij niet, waarom dit verzet aan den minister van Koloniën gezonden is; het behoort o.i. thuis te Willemstad bij den gouverneur.

Geschiedkundige Sprokkelingen.

Grovestins en Boey.

Prof. Knappert schrijft in zijn geschiedenis der Bovenwindsche eilanden, dat 1 November 1789 op St. Eustatius bij den doop van Joh. Willem Hendr. Dusart de Gosselins de Laurenthart als getuigen stonden Jonkheer Willem August Sirtema baron van Grovestins, ordinaris gedeputeerde wegens Vriesland ter vergadering van H.H. Mog. en Willem Cornelis Boeije, schepen en raad der stad Haarlem, en laat daarop volgen: „Waaruit terloops blijkt, dat velen, die dat doen konden, voor zulke gelegenheden van patria uit een bezoek aan ons eiland brachten.” Wij meenen, dat deze gevolgtrekking niet juist is. De genoemde Grovestins en Boey zijn krachtens besluit van H.H.M. van 27 Augustus 1788 als commissarissen van den stadhouder Willem V vertrokken naar de West-Indische eilanden, Essequebo en Demerary.

Maar er is nog iets. Blijkens *De West-Indische Gids*, eerste jaargang blad. 442 e.v. vertoefden deze commissarissen van 31 Augustus 1789 tot 10 December van dat jaar op Curaçao. Kan het niet zijn, dat men hier te doen had met een der ook in de Curaçaosche doopboeken niet zeldzame gevallen, dat als doopgetuigen eenvoudig afwezige personen genomen werden. Wij gaven hiervan zelf een voorbeeld in ons blad van 30 Aug. 1928.

Wat de door prof. Knappert genoemde echtgenoot van den bekenden gouverneur van St. Eustatius De Graaff betreft, mogen wij verwijzen naar ons nummer van 12 Dec. 1929.

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOI”

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H.B.S. enz.

4 jaar U.L.O. Opleiding Diploma A. en B. Vervolgklasse.

Opleiding Diploma Stenografie en Cursus in het koken.

De Directrice, M. A. G. STEFFELAAR.

5546

Uit den Verren Vreemde

Australië's financieele misère.

De goegemeente beschouwt de schatkist als een schatmijn met onuitputtelijken voorraad. En vele verantwoordelijke personen maken den indruk niet wijzer te zijn dan de goegemeente. Waar de arbeiderspartijen in de politiek in zoodanige mate de overhand krijgen dat zij de regeering van stad of land in handen van haar voormannen kunnen brengen, hoort men aan de zoo aan het bestuur gebrachte gezaghebbenden eischen stellen alsof de millioenen voor gemeente of rijk maar voor het opscheppen lagen. Al te zeer zijn autoriteiten, die zich bewust zijn dat hun positie afhankelijk is van de gratie der kiezers, geneigd aan die eischen gehoor te geven. Zij putten maar uit de schatkist. Om deze dan weer aan te vullen, leggen zij verhoogde belasting op. Zij durven niet résister à la masse, zij steunen de verlangens der arbeiders naar meer loon en minder werk. Zoo wakkeren zij de begeren nog aan. Overal waar de democratie zich doet gelden, verdrinkt haar mooi beginsel in den steeds wassenden vloed der zoo opgewekte, niet te bevredigen begeerten.

Wie geneigd kon zijn dit minder aan de onmacht van het bestuursstelsel dan aan het verkeerde van den opzet der kapitalistische maatschappij te wijten, moet de illusie en verwachting, die hij vroeger nog kon hebben van een ommekeer volgens de marxistische leer nu verloren hebben gezien de resultaten, welke in Rusland worden bereikt met een lang doorgezette profneming op groote schaal.

Onder de staten, die twijfel doen ontstaan aan de bekwaamheid der arbeidersregeeringen om de eischen der bevolking binnen de grenzen van het financieel vermogen van het land te houden, is de Australische federatie een vooraanstaande plaats komen innemen.

De samenstellende staten van den bondsstaat hebben allen hun eigen regeering, met een ministerie en een minister-president, de statenbond heeft evenzoo zijn regeering met ministers en een premier. Wanneer maatregelen te treffen zijn, die eigenlijk het heele gemeenebest aangaan, maar die in de bijzondere belangen van elk der staten toch op zoodanige wijze ingrijpen, dat deze ze zich niet zoo maar zullen laten opleggen, belegt de bonds-premier een bespreking met de staten-premiers. Dit is nu ook weer geschied in verband met de financieele moeilijkheden waarin het dominion zich bevindt, zooals de couranten ons in den laatsten tijd door berichten en beschouwingen trachten duidelijk te maken.

De Labour-politiek van hen die aan het bestuur zijn, is velen niet radicaal genoeg. In Australië gaat een extremistisch-roode beweging nog feller tegen de regeering in dan in enig ander gebied onder Britsche vlag. De werkloosheid neemt in vele staten van de federatie hand over hand toe, de communisten weten hiervan te profiteren om het gezag der regeering te ondermijnen, hierbij gesteund door de leiders der vakverenigingen, die zich gemakkelijk naar den uitersten vleugel der malcontenten laten dringen. De ministers houden in sterke mate rekening met den drang die van de vakverenigingen uitgaat. Zoo zijn de financiën van staten en bond in een ontredde toestand gebracht. En de eischen klinken luider dan ooit.

De wereldmalaise zou Australië, ook wanneer deze invloeden er zich niet deden gelden, zeker niet ongemoeid hebben gelaten, maar zij zou er dan even stellig niet den vorm en den omvang hebben gekregen, die zij er nu heeft aangenomen.

Men had de hoop gekoesterd dat de bondspremier Joe Scullin, die voor de Rijkconferentie naar Londen is geweest, daar geld zou hebben losgekregen. Maar in Engeland klopte hij bij regeering en banken aan doovemans deur. Groote teleurstelling, woedende verwijten. Maar 't is te betwijfelen, of een leening iets ten goede zou hebben kunnen bereiken. Het geld zou in 't bodemlooze vat zijn verdwenen en de schuld zou er door zijn vermeerderd.

Een dergelijke uitkomst dreigt ook als slotresultaat van de door den w. n. minister van Financiën Lyons met succes doorgevoerde conversie-leening van 28 millioen P. St. Verlokt door de 6 percent hebben vele kleine inschrijvers hun geld nog liever aan den Staat toevertrouwd dan aan particulieren. Daar de leening niet voor goede kans gevende productieve uitgaven bestemd is, kan zij niet als een verrijking van Staat en volk beschouwd worden.

't Is zóó ver gegaan, dat de organisatie van Austra-

Nagekomen Berichten.

DAMESSTOFFEN
ZOOEL
VOOR DE TROPEN
ALS VOOR HOLLAND

BOTHE
Keesstraat 21 Den Haag
STALEN WORDEN TEN
SPOEDIGSTE OP AANVRAGE
FRANCO GEZONDEN
DOOR GEHEEL NEDERLAND

5014

lische bankbesturen het crediet aan de regeering heeft opgezegd. In de desbetreffende verklaring wordt gewezen op de noodzakelijkheid van drastische bezuinigingsmaatregelen om de begrotingen in evenwicht te brengen, door de kosten der Staatshuishouding te verminderen, de belastingen en andere belemmeringen van handel en nijverheid minder hinderlijk te maken, de regeering moet medewerking verlenen om de veel te hoge productiekosten te doen dalen.

Eerst werd dit opgevat als een uiting van onwil van de banken, ja werd er een poging in gezien van den nijpenden toestand te profiteren ten eigen bate. Maar bij nader inzien zijn de regeeringen, meerendeels althans, tot het inzicht gekomen, dat de banken haar een dienst hebben bewezen, haar voor een staatsbankroet behoedend. De raad van de banken kwam overigens ook overeen met dien van Sir Otto Niemeyer, den Britschen financier, wien om advies gevraagd was.

Wij schreven „meerendeels althans”. Op de in de bondshoofdstad Canberra gehouden conferentie van premiers kwam de eerste minister van den staat Nieuw-Zuid-Wales, de heer Lang, met gansch andere voorstellen. Hij was volstrekt niet voor inkrimpen en bezuinigen. Volgens hem moest de Australisch regeering besluiten geen interest te betalen op de van Gr. Brittannië tijdens den oorlog geleende gelden totdat Londen voor die schuld een gelijke regeling zou hebben getroffen als voor de Engelsche schuld aan Amerika aangenomen is. In Australië wilde Lang de rente op alle regeeringsleeningen eenvoudig op 3 percent terugbrengen. Voorts zouden stappen moeten worden gedaan om den bestaanden gouden standaard los te laten en te vervangen door een nieuwe, gebaseerd op het Australisch bezit.

Men liet Lang alleen staan; maar hier kwam het eigenaardige van de verhouding van de staten tot elkander en tot den bond weer uit; Lang verklaarde die financieele politiek voor zijn staat N. Z. Wales toch te willen doorvoeren. Dit is volgens de geldende grond-

wettelijke verhoudingen niet geoorloofd, maar dreigingen van dezen aard schaden toch alweer het Australische credit. Zoo aanstonds zullen wij op een andere bedreiging hebben te wijzen van nog ernstiger aard.

De tegenwoordige minister van Financiën, Theodore (een selfmade man, die zich van immigrant-mijnarbeider opwerkte,) wil een vergroting van den bankbiljettenomloop tot den omvang van een 3 tal jaren geleden, die toen inderdaad wel groter was dan thans, doch die gedekt was — en nu niet zou zijn — door een daarmee evenredige gronddekking. Hij wil hierin geen hernieuwde „inflatie” zien. Maar van andere zijde wordt dit wel gedaan, en de oppositie van den premier van den Staat West-Australië ging zelfs zóó ver — en dat is waarop wij zooeven doelden — er aan te herinneren, dat de samenwerking van de staten in den bond een geheel vrijwillige is, zoodat W. Australië er over zou denken uit de federatie te treden, indien men het zou willen dwingen een financieele politiek te voeren als die welke Theodore voorstaat.

Wordt bij dergelijke conflicten het ophelderend woord vaak verwacht van den alles onbevengden overzichten voorzitter, de conferentie te Canberra mocht dit woord niet vernemen. 't Is voor een niet gering deel aan Scullin's verzet toe te schrijven dat de voorstellen voor een vermindering van de budgetuitgaven van 15 mill. P. St., voor salaris- en loonsverlaging, voor terugkeer tot een meer bedachte handelspolitiek en voor maatregelen tot verlaging der productiekosten niet zijn aangenomen.

De conferentie is ten slotte toch over enkele te treffen maatregelen tot overeenstemming gekomen. Zij heeft een schema voor drie jaren aangenomen, dat vermindering van salarissen (zij 't naar gematigde schaal) inhoudt en een belasting van 3,6 shilling op het pond (18 procent) heft van alle publieke leeningen, die onderworpen zijn aan de federale belastingwetgeving, d. w. z. van de rente van alle staats- en gemeenteleeningen. De vlottende staatsschuld zal in een vaste schuld veranderd worden. Voorts zal een commissie maatregelen tot werkverschaffing beramen.

Over de mogelijke gevolgen van deze maatregelen kan men geen oordeel vormen, zelfs geen onderstelling wagen. 't Is reeds moeilijk geweest het tot het nemen van deze besluiten te brengen in een bijeenkomst van de premiers, met de hun vergezellende deskundigen. Vrijwel niemand is er enthousiast over. Als de premiers, in hunne staten teruggekeerd, komen te staan tegenover de dwingelandij der vakverenigingsbesturen, zullen slechts enkelen hunner de besluiten van Canberra weten te doen eerbiedigen. De anderen zullen wel weer komen te staan tegenover het geloof dat de schatkist een schatmijn is. Met dit geloof stuurt Australië in de richting van het staatsonvermogen.

Het is te begrijpen, dat onder deze omstandigheden de zucht wel eens vernomen wordt, dat hier een dictator alleen redding kan brengen. De verzuchting is te begrijpen, zij is de reactie op het te ver doorgedreven stelsel der regeering van onderop. Maar Australië heeft geen aangewezen dictator. Het heeft wel in den Israëliet Isaac Isaacs nu pas zijn eersten Gouverneur-generaal van eigen keuze en van Australische afkomst gekregen, maar deze is geenszins een Mussolini- of Moestapha Pachafiguur. En alleen een dergelijke figuur, die zich niet laat richten door de vakverenigingen, maar het volk, in de staten en in den bond, naar zijn wil weet te zetten, weet te dwingen, zou misschien... Maar een zoodanige figuur teekent zich in Australië niet; die oplossing biedt zich dus niet aan.

Welke oplossing dan wel? Het malaisevraagstuk, dat vooralsnog overal onbeantwoord blijft, stelt zich voor Australië scherper en moeilijker dan waar ook.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West” onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indië en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmee in strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad” en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uwe meening, door de Vereeniging en haar Orgaan alsnog zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Korte Voorhout 6. Den Haag).

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Den Haag.

Het moderne Dagbladbedrijf.

De Directie der Haagsche Crt. heeft welwillend de gelegenheid geopend de leden v. d. Afdeeling Den Haag van „Oost en West” in staat te stellen het bedrijf der Haagsche Courant te bezichtigen op 25 Februari a.s. des avonds om plm. 8.15 uur.

Zij die hiervan gebruik willen maken, gelieven zich zoo spoedig mogelijk op te geven bij den Secretaris der Haagsche Afdeeling, den heer J. C. Baudoin, Jacob Hopstraat 12, Den Haag.

14 Maart: Zaterdagmiddag 2 uur zal in het Scala-Theater, Wagenstraat 34 alhier, een vertooning plaats hebben van de „Soerabaja- en Legerfilm”.

10 April: Vrijdagavond 8 uur zal in het Gebouw Excelsior, Zeestraat 57b, alhier, Prof. L. van Vuuren, Hoogleeraar te Utrecht, een causerie met lichtbeelden houden over:

„De invloed van de wereldligging van Ned.-Indië op de ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Azië.”

Leden van de afdeeling 's-Gravenhage met één huisgenoot hebben vrijen toegang op vertoon van lidmaatschaps- of contributiekaart. Niet betaalde contributie over 1931 kan in de zaal voldaan worden.

Voor de filmvertoon op 14 Maart in het Scala-Theater bestaat gelegenheid tot plaatsbespreken op Vrijdag 13 Maart van 10—4 uur à 10 cent per soon.

Degenen, die zich als lid opgeven, kunnen van deze uitvoeringen gratis profiteeren. Het lidmaatschap bedraagt f 5.— per jaar.

De Secretaris,
J. C. BAUDOIN,
Jacob Hopstr. 12, tel. 554262

Afdeeling Arnhem.

Voor de leden onzer Afdeeling zal het Kunstgezelschap „Ardjoena”, leider de heer R. S. Hardjodiringgo, evenals verleden jaar weder een Indische avond geven en wel op Vrijdag 20 Februari a.s. des avonds 8 uur in den Schouwburg te Arnhem.

Naast Indische krontjong en dans zal een stuk uit de Wajang Poerwa of het Javaansche Schimmenspel worden opgevoerd. De Dalang (Leeraar) zal in het Hollandsch een episode uit het leven van Ardjoena verhalen; zacht gamelanspel zal hem begeleiden en wij gelooven zeker voor een korten tijd de Indische sfeer te mogen beleven.

Leden hebben het recht op vrij entrée, terwijl zij drie toegangskaarten voor hunne introducés tegen den prijs van f 0.50 p. p. bij V. V. V., Stationsplein 13, Arnhem kunnen kopen.

Dit kantoor is daartoe geopend van af Dinsdag 17 Februari van 9.30 tot 16 uur. Aldaar moet ook plaats besproken worden. Uitvoerige circulaire en toegangsbeewijzen zullen aan onze leden worden toegezonden.
DE SECRETARIS.

Afdeeling Apeldoorn.

Donderdag 26 Februari 8 uur Minerva theater: Borneofilm v. d. W.E.G. heer H. F. Tillema.
Vrijdag 27 Maart, 8 uur: La Bordelaise: De H.E.G. heer C. J. v. Kempen, oud-gouv., over: „Sumatra's Oostkust”.

De Secr. J. C. BAARS,
Jagersweg 42.
Tel. 1358. Postgiro 93038.

Op Vrijdag 13 dezer hield de afdeeling haar Jaarvergadering. Aanwezig waren dertig personen, bestuur en verslaggevers inbegrepen.

Bij de opening herinnerde de voorzitter nog aan de volgende avonden: 26 Februari, de Tillema, film; en 27 Maart, de Voordracht van den heer v. Kempen, over Sumatra's Oostkust; en als extra-avond in samenwerking met andere vereenigingen, aan 21 Februari, de Karakorum-voordracht door den heer Visser, in het Minerva-theater.

Daarna leest de secretaris-penningmeester de notulen der vorige jaarvergadering; het jaarverslag en het financieel overzicht voor. Bij 't laatste geeft hij bij sommige posten een nadere toelichting. Daarna deed hij nog mededeeling van de begroting over 1931 en spoorde de leden aan, te zorgen dat de inkomsten en uitgaven hooger zouden kunnen zijn, als teeken van grotere activiteit der afdeeling. Tot leden van de financieele commissie ter controleering van het gevoerde beheer worden benoemd de H.H. C. A. R. Eland en R. H. Sauerbier. Notulen en jaarverslag werden goedgekeurd.

Dan volgt 't punt bestuursaanvulling. De uitnodiging aan de leden om candidaten te willen stellen, had geen resultaat gehad. Ook ter vergadering werd geen naam genoemd. Gelukkig had

het bestuur de heer ir. P. C. H. J. Soeters bereid gevonden in het bestuur zitting te nemen. De heer Soeters werd bij acclamatie benoemd.

Bij de rondvraag vroeg niemand 't woord, zoodat we kwamen aan de verloting van de schilderij. In totaal waren er 137 loten verkocht. Zoodra de nota van den drukker is ontvangen, kunnen we de netto-opbrengst mededeelen, vermoedelijk zal dat plm. 115 gld zijn.

Na de pauze kreeg de heer Eland het woord tot het houden van zijn voordracht over Noord-Nieuw-Guinea, meer in het bijzonder over de Schouten-Eilanden.

In een gezellige causerie schetste spreker land en volk, herdacht met warmte den ouden heer van Oosterzee, den vader der Papoea's, en zending Jous. 't Zou ons te ver voeren de zeer interessante lezing in zijn geheel weer te geven en 't zou jammer zijn het goed in elkaar gezette werk in fragmenten uit elkaar te halen. Na de plaatjes verhaalde spreker nog eenige teekenende persoonlijke herinneringen.

Jammer — zeer jammer was 't dat de opkomst zoo gering was. 't zal dan ook een punt van bespreking zijn in de bestuursvergadering om op de volgende Jaarvergadering niets anders te behandelen dan de statuare dingen. Wij hebben eenige jaren getracht op deze wijze meer leden op die vergaderingen te trekken, maar 't is een mislukte poging geworden. 't Zou niet goed zijn, daar 'n spreker aan te wagen.

Voor het Bestuur:

De Secretaris,
J. C. BAARS.

Afdeeling Amsterdam.

De reis naar de Koloniale Tentoonstelling te Parijs.

Na de voorloopige aankondiging van de gelegenheid om onder ervaren leiding de Koloniale Tentoonstelling te Parijs te bezoeken (zie Koloniaal Weekblad No. 1, 1 Januari 1931) mochten reeds vele aanvragen om bijzonderheden binnen komen.

Gezien dan ook de groote belangstelling welke daarvoor blijkt te bestaan, ook bij leden van andere afdeelingen, is het mogelijk geweest belangrijke reducties te verkrijgen op trein, hotel en tentoonstelling, terwijl ook de autocar-ondernemers voor een aantal van 25 personen minimum, belangrijke concessies wilden geven.

Het gevolg van een en ander is dat thans voor een 7 daagsche reis naar Parijs een prijs aangekondigd kan worden van f 99.50 per persoon.

Het recht wordt echter voorbehouden dat, indien het minimum aantal personen 25 heeft bereikt een tweede groep wordt samengesteld.

In verband met eene goede organisatie wordt dan ook gaarne zoo spoedig mogelijk, ook van leden van andere afdeelingen, aanmelding tegemoet gezien.

L. D. PETIT,
Secr. Afd. Amsterdam,
Van Breestraat 21.

Voorgesteld programma Oost en West.

- 1e. dag Dagtrein Roosendaal—Parijs.
- 2e. dag 's Morgens autotocht stad
's Middags tentoonstelling
's Avonds tentoonstelling
- 3e. dag 's Morgens rusten
's Middags autotocht stad
- 4e. dag 's Morgens winkelen
's Middags tentoonstelling
's Avonds tentoonstelling
- 5e. dag 's Morgens Moskee bezoek
's Middags autotocht Versailles
- 6e. dag 's Morgens rusten
's Middags tentoonstelling
's Avonds vrij. (ev. tentoonstelling)
- 7e. dag Per dagtrein naar huis.

Prijs ongeveer f 99.50 per persoon.

De prijs sluit in:

Spoorbiljet 2e kl. Roosendaal—Parijs en terug (heen per D-trein);

Hotelaccommodatie in uitstekend hotel, centrum stad, met alle moderne comfort, alle maaltijden, fooien, belastingen, vervoer van en naar station, enz.;

Autobus tweemaal door de stad, en naar Versailles per groote touringcar;

Vervoer per tram, metro of bus naar de tentoonstelling, incl. entrée tentoonstelling;

De diensten van een zeer ervaren en ter plaats bekende Hollandschen courier;

Maaltijd in den trein heen en terug.

Afdeling Twente.

Nadat verschillende keeren tot uitstel gedwongen was, kon op Donderdag 12 Februari eindelijk door den heer L. D. Petit, Amsterdam, de filmserie: „Tropisch toerisme” vertoond worden. Doordat de heer Mr. Dr. v. d. Helm in het begin van dit seizoen een bijzonder boeiende voordracht nagenoeg voor leeggevoerde stoelen had moeten houden, waagde het afdelingsbestuur zich niet meer aan een tweede fiasco en zocht daarom medewerking elders, die gevonden werd bij de Twentsche afdeling van de Ned. Vereeniging van Huisvrouwen. Het zaaltje van de V. U. vertoonde dientengevolge het voor onze afdeling zelden of nooit vertoonde schouwspel van „een gevuld huis.” De film, die in vele andere afdelingen zeker al gedraaid heeft, behoeft hier niet nader beschreven te worden, ik volsta met opsomming der onderdelen: Het bedrijf van de K.P.M., een drietal deelen van Java met de Vorstenlanden en groote steden Sumatra, Borneo, Molukken met Nieuw-Guinea en tenslotte Bali. Een buitengewoon boeiend overzicht geeft deze filmserie van Nederlandsch-Indië in vogelvlucht, terwijl de kwaliteit van de film in technisch opzicht evenhoog geroemd mag worden.

Voor geen gering deel komt hiervan de eer toe aan den vertooner, die met groote zorg waakt voor het welzijn van zijn kostbare rolprenten, zoodat ze, ondanks herhaald gebruik, nog vrijwel geen slijtage vertoonen. Daar het in stilte afdraaien van allerlei tafereelen, die allerminst geluidloos plaats vinden, tenslotte ook bij de fraaiste films een spookachtig luguberen indruk moet maken, werd deze voorstelling zoowel aangevuld als opgeluisterd door een serie gramfoonplaten, die door een electrisch versterkt apparaat verrassend juist werden weergegeven, treffend vooral was de toevallig volkomen overeenstemming tusschen muziek en beeld bij het laatste deel, toen Balineesche danseresjes hun fijne kunst vertoonden bij gamelanmuziek, die wel gesynchroneerd scheen bij de afdraaiende muziekplaat. Algemeen bleek de voorstelling door het publiek op prijs te zijn gesteld: moge dit nader blijken door toewijding van het ledental.

DE SECRETARIS.

Afdeling Bergen op Zoom.

De heer Tillema komt den 23en Februari te 8 uur nam. met het tweede gedeelte zijner schitterende Borneo-film in het Roxy-theater.

Een volle zaal, daarop hoopt de heer Tillema, die op zoo sympathieke wijze belangstelling toont voor onze afdeling en niet minder het bestuur.

Introductie ook van niet-leden toegelaten.
Persoonlijke convocatie volgt aan de leden en begunstigers.

DE SECRETARIS.

Afdeling Nijmegen.

Dinsdagavond 24 Februari a.s. om 8 uur zal in den grooten foyer van den Stadsschouwburg Professor Dr. A. Pulle, hoogleeraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, een voordracht met lichtbeelden houden over: „De plantengroei van onze Koloniën”.

Leden met een introductie en begunstigers (sters) hebben vrijen toegang.

HET BESTUUR.

Weldadigheidsavond ten bate van de Slachtoffers van Natuurrampen in Ned.-Indië.

Op 10 Febr. j.l. werd alhier door het bestuur der afdeling in de groote zaal van het Concertgebouw „De Vereeniging”, een avond gegeven, waar door de Harmonie „Nijmeegsch Vrijwilligerskorps” onder haren dirigent, den heer H. van den Berg een concert gegeven werd, afgewisseld door het optreden van de familie Speenhoff.

De voorzitter, de heer Burger, heette het publiek, in het bijzonder den Burgemeester van Nijmegen en zijn echtgenoot, hartelijk welkom en dankte de dames en heeren, die in het Eere-Comité van aanbeveling van dezen avond hadden zitting genomen. Het Nijmeegsch Vrijwilligerskorps onder zijnen wakeren dirigent, den heer H. v. d. Berg, had zich geheel belangeloos beschikbaar gesteld voor het goede doel, dat met het geven van dezen avond voorzat. De heer Burger vereerde den dirigent dan ook met een mooie krans en sprak woorden van groote waardeering tot alle leden van het korps.

Het doel, dat aanvankelijk heeft voorgezet, was de netto-opbrengst te bestemmen voor de slachtoffers van de Merapi-ramp. De groote mildheid van het Nederlandsche volk had echter ten gevolge, dat reeds spoedig een zoo groot bedrag kon worden overgemaakt, dat uit Ned.-Indië het bericht kwam, dat voor verdere hulp werd bedankt. In Indië moet deze groote offervaardigheid wel een goeden indruk maken, maar in onze goede voornemens kwam hierdoor wel een kink in den kabel. Nu echter alles voor dezen avond geregeld was, werd besloten den avond toch te doen doorgaan, en het eventueel netto-bedrag te bestemmen voor het Smeroe-fonds. De voorz. wees in zijn openingswoord nog op de aardbeving te Boemioe en de aardbeving tusschen Salatiga en Banjoe Biroe.

Na de aanwezigen opgewekt te hebben zich bij Oost en West aan te sluiten, en er op gewezen te hebben, dat men hierdoor een groot nationaal belang voorstaat, werd begonnen met de afwerking van het programma.

De muziek opende met een pittigen marsch, waarna afwisselend de familie Speenhoff optrad en het Vrijwilligerskorps een stuk ten beste gaf. Door een krachtig applaus gaf het publiek te kennen, dat zoowel de muziek als de verhalen en voordrachten van Speenhoff en zijn familie zeer in den smaak vielen. Het was zeker jammer, dat de opkomst van het publiek ons heeft teleurgesteld. De afwezigen hebben veel gemist, want alleen het groote enthousiasme, waarmee Speenhoff zijn reisverhalen voordroeg, telkens wijzend op het mooie werk, dat daar door Nederlanders is en wordt verricht, maakt dat deze avond bij de bezoekers in aangename herinnering zal blijven.

De ze Afd.-secretaris,
E. VERWEIJ MEJAN.

Afdeling Rotterdam.**Nederlandsch-Indië in verleden en heden.**

De serie lezingen (en filmvertooningen) over Nederlandsch Indië in verleden en heden, belegd door de afdeling Rotterdam van het Algemeen Nederlandsch Verbond, in samenwerking met de afdelingen van het Kon. Ned. Aardr. Genootschap, Nederlandsch Fabrikaat, de Ned. Maatschappij voor Nijverheid en Handel, de Kon. Ned. Ver. Onze Vloot en de Ver. Oost en West, is 13 Febr. j.l. besloten met de vertooning van de film van de Nederlandsche Handel Maatschappij.

Mr. H. v. Haeringen, bestuurslid van het Alg. Ned. Verbond, die een inleidend woord had gesproken op den eersten avond, heeft dat ook op den laatsten avond gedaan. Hij heeft de andere vereenigingen bedankt voor de genoeijlijke samenwerking en geconstateerd, dat die samenwerking zijn organisatie uitstekend is bevallen. Een tweedewoord van dank heeft hij voor haar gastvrijheid gericht tot de Nederlandsche Handelshoogeschool, dien tempel der wetenschap aan den zoom van Rotterdam, die tegelijk een centrum van Rotterdamsche cultuur is. Na dan nog dank te hebben gebracht aan de Ned. Handelmaatschappij voor het afstaan van haar film, heeft spreker met enkele woorden de stichting en de werkwijze van deze instelling, die in 1924 haar eeuwfeest vierde, geschetst, en in zeer groote lijnen iets van haar geschiedenis medegedeeld. Hij onderscheidde in die historie de drie fasen, die van de consignatie-contracten, dan die van de Handelmaatschappij als credietinstelling en ten slotte die van de maatschappij als bankbedrijf.

Daarna werd de bekende film afgedraaid. Na de pauze heeft de secretaris van een der samenwerkende vereenigingen, de heer F. A. Vervloet, den voorzitter en de secretaresse van de afdeling van het Algemeen Nederlandsch Verbond gehuldigd.

De heer Vervloet herinnerde aan de woorden, door den heer Engelbrecht ter gelegenheid van de vorige lezing gesproken en bracht nogmaals dank aan prof. dr. Z. W. Sneller en mej. Adr. Kuiper, die het initiatief hadden genomen tot het organiseren van deze serie lezingen. Als stoffelijk blijk van de waardeering van de verschillende organisaties overhandigde hij prof. Sneller een exemplaar van Harry graaf Kessler: Walter Rathenau en mej. Kuiper een exemplaar van Emil Ludwig: Geschenke des Lebens.

Ook namens zijn medebestuurster heeft prof. Sneller, zijn vreugde uitsprekende over de goedgeslaagde samenwerking, voor de boeken bedankt. Ze zullen een herinnering zijn aan de in Rotterdam door deze lezingen gewekte belangstelling voor Indië.

Afdeling Groningen en Ommelanden.

Onze leden worden hierbij opmerkzaam gemaakt, dat de heer Ph. C. Visser op Vrijdag 20 Februari 's avonds 8 uur in de groote bovenzaal der Harmonie een voordracht met lichtbeelden zal houden over zijn vierden tocht naar den Karakorum voor het Kon. Nederl. Aardrijksk. Genootschap alhier. Deze lezingen van den heer Visser, zijn altijd zeer belangwekkend en trekken overal volle zalen. De leden van Oost en West hebben voor zich persoonlijk vrijen toegang tot bovengenoemde lezing mits zij in het bezit zijn van een toegangsbewijs, dat op vertoon van de *contributiekaart 1931* van Oost en West kosteloos verkrijgbaar was vanaf Woensdag 11 Februari tot en met Maandag 16 Februari aan het reisbureau J. H. Kruize, Oude Kijk in 't Jatstraat.

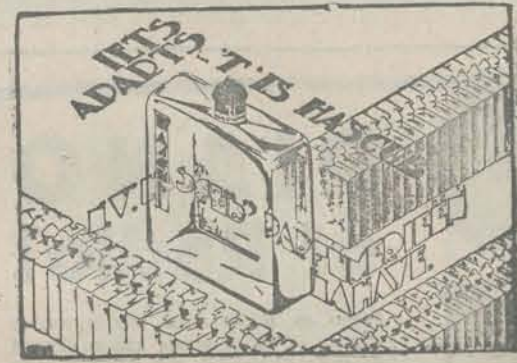
Gelegenheid tot plaatsbespreking bij den administrateur der Harmonie.

HET BESTUUR.

Uit Wallstreet komt het bericht, dat baissiers en haussiers een wapenstilstand gesloten hebben, nu er geen schapen meer zijn om geschoren te worden. (De Zakenwereld.)

AMERSFOORT

N.V. „PATRIA” 5303
Boek- en Fotohandel. — Kantoorartikelen.
UTRECHTSCH WEG 46 AMERSFOORT
TELEFOON 653

1606

Mededeelingen**VAN HET HOOFDBESTUUR.**

Aan de leden der afdeling Den Haag van „Oost en West”.

In het belang der administratie en ter vermindering van omslachtigheid wordt men beleefd verzocht de jaarlijks verschuldigde contributie rechtstreeks te voldoen aan den Secr.-Penningmeester der afdeling Den Haag, den heer J. C. Boudoin, Jac. Hopstraat 12, Den Haag, giro no. 135120 — en dus niet aan het Algemeen Secretariaat.

Complete Jaargangen.

Complete Jaargangen 1930 K.W. ad f 2.50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat, Korte Voorhout 6, Den Haag.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer H. R. Nije; en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Secretaris der aldaar gevestigde Afdeling.

VAN DE REDACTIE.**Bespoediging mail voor Ned.-Indië.**

Door gebruik te maken van luchtpostvervoer Medan—Batavia.

Behalve met den rechtstreekschen luchtpostdienst Amsterdam—Batavia bestaat er nog gelegenheid om de overkomst van correspondentie naar Ned.-Indië te bespoedigen, door gebruik te maken van den lucht-dienst Medan—Batavia, welke wordt uitgevoerd in aansluiting op de aankomst van de mailboten.

Met dezen luchtdienst wordt de correspondentie vervoerd, welke voorzien is van een luchtpostetiket en van de aanduiding: „van Medan af per vliegtuig.” Het luchtrecht, verschuldigd boven het gewone port, voor deze verzending bedraagt 10 ct. voor elke 20 gram.

Door gebruik te maken van dezen dienst wordt een bespoediging verkregen voor Palembang en Pladjoe van 2—4 dagen, voor West- en Midden-Java van pl.m. 2 dagen en voor Oost-Java van pl.m. 2½ dag.

Radiotelefoonverkeer met Indië.

Gedurende de maand Januari 1931 werden in het radiotelefoonverkeer met Ned.-Indië in totaal 300 gesprekken gevoerd, waarvan er 133 in Nederland en 167 in Indië werden aangevraagd.

Van de hier te lande aangevraagde gesprekken hadden er 68 betrekking op zakelijke- en 65 op familieaangelegenheden. Voor Indië bedroegen deze aantallen resp. 42 en 125.

In totaal werden 130 gesprekken in Nederland van huis uit gevoerd, waarvan in Nederland 69 en in Indië 61 werden aangevraagd.

In het radiotelefoonverkeer Europa—Indië via Nederland werden in Januari in totaal 16 gesprekken gevoerd, n.l. met België 2, Engeland 10, Frankrijk 2 en Zwitserland 2.

Commissariaat voor Indische Zaken.

De gelegenheid is opnieuw opengesteld om mannelijke leerkrachten, die in het bezit zijn van de akte van bekwaamheid als onderwijzer en den 28-jarigen leeftijd nog niet hebben bereikt, onder het genot van een toelage van f 1200 per jaar, in opleiding te nemen voor de hoofdkate, ten einde na het behalen van deze akte naar Nederlandsch-Indië te worden uitgezonden ter plaatsing bij het openbaar lager onderwijs (Europeesch, Hollandsch-Inlandsch en Hollandsch-Chineesch) daar te lande.

(De opleiding vangt aan 1 September 1931.)

Duur der toelage twee jaren.
Zij, die de hoofdkate binnen twee jaren na hun aanwijzing behalen, kunnen het bedrag, dat zij aan toelage minder dan f 2400 hebben genoten, bij hun uitzending als belooning ontvangen.

Aanmelding per gezegeld adres zoo spoedig mogelijk doch uiterlijk vóór 1 Juni 1931, bij de Afdeling B, Eerste Bureau, van het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, onder overlegging van akte(n) van bekwaamheid, officieele puntenlijst van het onderwijzers-examen, geboorteakte, bewijs van goed gedrag en dienstplichtbewijs.

Tevens moet worden vermeld waar men is opgeleid en waar men werkzaam is of is geweest.

Nadere inlichtingen te bekomen bij voormelde afdeling.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

A. Postma, tuinbouwkundig ambtenaar bij den Landbouwvoorlichtingsdienst, Assen, Bellerstraat 33; W. J. Lamere, ketelmaker bij het Marine-etablisement te Soerabaja, Den Helder, Basstr. 29.

Voor den dienst in Suriname zijn bestemd:

Mr. P. Kikkert, Gouvernementssecretaris van Suriname, Emmastraat 47, Den Haag.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mevr. de wed. M. J. C. Ch. de Meulder-Pasche, onderwijzeres 1e kl. bij het O.W.L.O., Copernicus-

Mutatiestaat van 11 tot 18 Februari '31

Nieuwe Leden:

- W. J. Rinkel, Oud Kapitein Art. N.I.L., Amsterdam (Z.), Jan van Eyckstraat 251.
- Soumakil, Amsterdam, Vossiusstraat 18.
- W. C. Gort, p.a. Afd. Technische Dienst K.P.M. Scheepvaarthuis, Prins Hendrikkade, Amsterdam.
- Mevrouw de Weduwe C. B. v. d. Burg, Haarlem, Jansstraat 30.
- P. Doeksen, Heemstede, Heemsteedsche Dreef 15.
- J. W. A. Mulder, Heemstede, Camplaan 21.
- B. J. in den Bosch Sr., Nijmegen, Lage Markt 22.
- C. F. Vreede, Nijmegen, Kronenburgersingel 1 B.
- F. G. ter Kuile, Enschedé, Gronausche Straat 140.
- J. H. Bessem, Den Haag, van Stolkweg 15B.
- Douairière Baronesse A. J. Quarles de Quarles—van Ewijck, Den Haag, Wassenaarsche Weg 7.
- A. Ridder, Notaris te Palembang m.v. Den Haag, Conradkade 44.
- Mr. P. Kikkert, Gouvernements-Secretaris van Suriname, Den Haag, Emmastraat 47.
- Mr. B. J. Duetz te Willemstad, Curaçao.
- J. A. Siebert, Afdelings-Secretaris Residentie Krawang, Poerwakarta.
- H. J. Tjoe Nij, Politiecommandant te Lelijdorp, Suriname.

Rectificatie: J. L. Robles de Medina is klerk bij

laan 5, Den Haag; H. ter Brug, onderwijzer 1e kl. bij het O.W.L.O., Laan 7, Den Helder; mr. J. C. de Jongh, lid van den Raad van Justitie te Makassar, J. D. Meijerplein 21h, Amsterdam; ir. F. H. Stoll, hoofding. afd. chef bij de S. S. en Tr., p.a. Nederl. Handel Mij. Den Haag; F. A. Sleeking, hoofdpoliteopziener bij de Alg. Politie, Postbox 87, Eindhoven; J. P. E. de Corte, ambt. 4e kl. bij den Dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Weimarstraat 24, Den Haag; H. Berger, boekhouder 1e kl. bij de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, M. H. Trompstraat 47, Amsterdam-W.; P. Ouborg, leeraar bij de Koning Willem III-school te Weltevreden, Engelszstraat 13, Haarlem. N. de Graaf, onderwijzer 1e kl. bij het O. W. L. O., Oosterbeek, Benedendorpsweg 168; A. M. V. Hekking, fd. controleur bij het B.B., Juliana v. Stolbergplein 10, Den Haag; A. P. M. A. Scheltema, afdelingshoofd bij 't Centraal Kantoor voor de Statistiek, Haarlem, Juliana van Stolbergstraat 14, N. A. van Wijk, assistent-resident bij den Algemeenen Bestuursdienst, Zaandam, Westzijde 134; mej. E. I. Vermeulen, hoofdonderwijzeres bij het O.W.L.O., Den Haag, Sweelinckstraat 31; J. R. A. G. Vetter, controleur bij de Centrale Kas, Rotterdam, p.a. fam. Schouten, Walenb.weg 24; W. A. G. Perks, controleur b.h. B.B., Utrecht, Amsterdamsche straatweg 14bis; mr. P. M. Letterie, resident ter beschikking van den gouverneur van Soerakarta, Amsterdam, Pijnackerstraat no. 40.

Met Pensioen.

J. R. Vetter, technisch ambtenaar 1e kl. bij den P. T. T.-dienst, Rotterdam, Walenburgerweg 24; H. E. Rijnders, immigratie-ambtenaar 2e kl., Den Haag, Populierstraat 114A.

Voorgesteld door:

- Eigen aanmelding.
- Dr. Lumentut te Amsterdam.
- den heer J. de Klerk te Amsterdam.
- den heer C. R. A. Michelsen te Haarlem.
- den heer H. P. Deinum te Heemstede.
- het afdelingsbestuur van Nijmegen.
- den heer E. D. B. Mans te Enschedé.
- den heer D. J. A. E. Ruempol te Den Haag.
- Mevrouw Feith te Den Haag.
- den heer J. A. A. F. Quentin te Den Haag.
- Administrateur „Oost en West“.
- Eigen aanmelding.
- Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West“ te Malang.
- Afdelingsbestuur van Suriname.
- het Districtsbestuur te Paramaribo, Keizerstraat.

Afschrijvingen:

G. A. D. van der Cappellen, Haarlem, Leidsche Vaart 108. W. H. Kramer, Amsterdam, Weesperzijde 45.

Adresveranderingen:

- W. A. G. Perks, Controleur B.B., van: Bangoen Poerbo, naar: Utrecht, Amsterdamsche Straatweg 14 bis. f 5.—.
- J. van Hasselt, Oud Kap. N.I.L., Amsterdam (O.) van: Nic. Maesstr. 37, naar: Weesperzijde 21 huis.
- Mr. E. D. H. Schutter, Groningen, van: Harderwijkstraat 20, naar: H. W. Mesdagstraat 31.
- L. C. F. Polderman, Montreux, van: Hotel de Londres, naar: Maison Jourdan, Avenue des Alpes.
- M. A. van der Sprong, Oud Inspecteur P. en T., van: Brussel, Rue des Plantes 1, naar: Montreux, p.a. Villa Bensis, Rue de la Grotte 2, Les Planches.
- Ir. F. B. Asselbergs, van: Weltevreden, naar: Den Haag, Lijsterbesstraat 10. f 5.—.
- G. Pape, Kapitein Inf., van: Weltevreden, naar: Den Haag, Theresiastraat 110. f 5.—. (Contr. '31 reeds voldaan).
- J. C. Borgen, 1ste Luit.-Inf., thans: Wonokromo, Goenoeng Sariweg 11, bij Soerabaja.
- B. A. Bruins, Controleur B.B., van: Padang, naar: Sidjoendjoeng (S.W.K.)
- P. J. Baak, thans: Ass.-Resident te Poerwodadi, Grobogan.
- H. Folmer, thans Employé s.f. „Modjoangoeng“,
- Djombang.
- J. L. W. Grootenboer, Gep. Ambtenaar In- en Uitvoerrecht, thans; te Padang, Kloosterweg 2.
- W. Antheunissen, Kapitein Militaire Politie te Willemstad, thans: Hotel Washington, Prinsenstr. 30.
- J. J. Fens, 1ste Luit. Art., Adjudant v. d. Gouverneur te Willemstad, thans: Hotel Washington, Prinsenstraat 30.
- M. Dirkzwager, Willemstad, van: Langestr. 12, naar: Gasthuisstraat 2.
- Dr. Th. J. G. Gaerste, Arts, Willemstad, van: Hoogstraat, naar: Gasthuisstraat 33.
- Jac. Haayen, Hoofdcommies bij de Inspectie der Belastingen, thans: „van Engelen“ te Willemstad.
- A. H. Heide, Employé C.P.I.M., van: Willemstad, Hoogstr. 3, naar: Emmastad, Huis No. 51A.
- C. Hoek, Oud-Havenmeester, Willemstad, van: Raderstraat, naar: Schrijnwerkerstraat.
- Dr. P. I. Henriquez, Directeur Gezondheidsdienst te Willemstad, van: „Munda Nobo“, naar: Plantersrust.
- H. Kool Jr., Employé C.P.I.M., van: Emmastad, Hotel de Jonge, naar: Willemstad, „Monte Bello“.
- A. Smit, Loods, van: Willemstad, Frederikstr. 14, naar: Bullenbaai.

PIANO of Radio?

Piano en Radio staan niet tegenover elkaar; zij vullen elkaar aan en al geeft de radio de muziek ook nog zoo goed weer, op gezellige avondjes heeft de piano toch nog altijd de voorkeur.

Een piano is niet alleen een middel om muziek ten gehore te brengen, maar bovenal een middel om persoonlijk muzikaal gevoel te ulti. Wie muzikaal is, zal altijd het verlangen bijblijven om zelf te spelen.

Ook zal luisteren naar goede muziek alleen, het gehoor niet ontwikkelen. Kinderen, die piano leeren spelen, zullen later veel beter goede muziek kunnen waardeeren, dan zij die geen muziekkennis hebben.

Een goede piano is de sleutel tot de gezelligheid in huis en een goed pianospeler is overal welkom. Geeft daarom Uw kinderen de gelegenheid, die U misschien vroeger gemist hebt. Wij kunnen U een goede piano leveren vanaf

f 550.—

GOOSEN & SWAGERMAN

LAAN VAN MEERDERVOORT 100
DEN HAAG — TEL. 337867
PIANO'S ORGELS RADIO

5289

N.V. Haagsche Boazbank

Molenstraat 45 & Telefoon 115903
Den Haag

Rente Spaarkas 3 1/2 %
Rente Deposito's . . . 3 tot 4 1/2 %
Rente in Rekening-courant 3 %

Aan- en Verkoop- van Effecten
Verzilvering van Coupons
SAFE-INRICHTING

De Directie: Mr. J. A. DE WILDE
M. A. POTTER

5439

Nederlanders in Indië!

die belang stelt in de afkomst en de geschiedenis van Uw geslacht, wendt U voor familieonderzoek, opmaken van Uw stamboom en opsporing van Uw wapen tot

MARTEN N. DAMSTRA,

Geslacht- en Wapenkundige, Utrecht, Kapelstraat 46.
Wapenschilderingen, Zegelringen en Lakcassetten.

Billijke honoraria. Betrouwbaar adres.
Tal van dankbetuigingen uit Indië. 5523

Hoofdkantoor

BINCKHORSTLAAN 5

Telefoon 772184

(3 lijnen) 5563

Dansinstituut v.d. Zanden

SCHIEDAMSCHESINGEL 103B-105B — ROTTERDAM
TELEFOON 51565 5591

Een der goede adressen voor Indische verlofgangers.